

Aydınlık

Kurucusu: SEFİK HÜSNÜ
Kuruluş yılı: 1921

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

PERŞEMBE

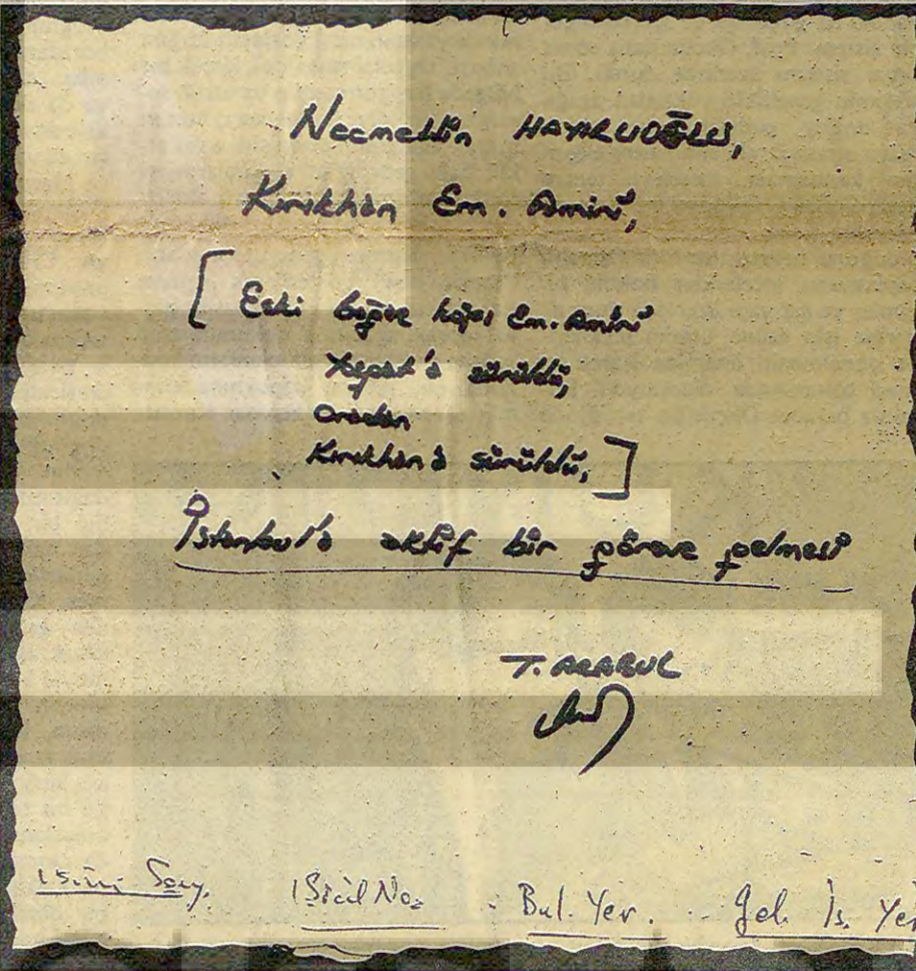
8

Mavis 1980

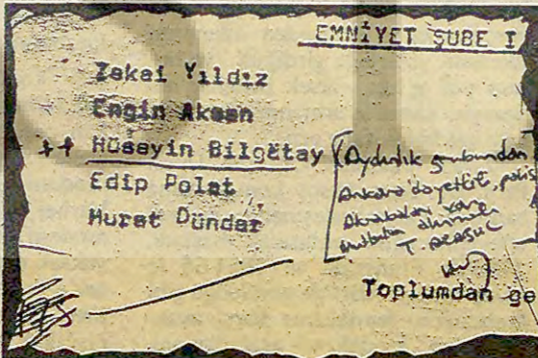
10 LIRA

Partizanlık belgelerini
yayınlamaya
devam ediyoruzTayin listelerinde imzası bulunan Tuncer Arabul,
Battal Mehetoğlu'nun katil zanlısı olarak silahla yakalanmıştıTayinleri eski bir sağcı
militan yönetiyor■ 1969 yılında AP hükümetinin İçişleri
Bakanı olan Haldun Menteseoğlu,
Mehetoğlu cinayetiyle ilgili şu bilgileri
veriyordu: "Yapılan araştırmada
silah kullananlardan birinin
Tuncer Arabul olduğu anlaşılmıştır"■ Menteseoğlu'nun silah
kullandığını belirttiği
Arabul, bugün AP
İstanbul İl İdare Kurulu
üyeli ve özellikle polis
örgütündeki tayin
ve sürgünleri belirliyorHABER MERKEZİ
ÇEŞİTLİ tayin listelerinde
imzası bulunan AP İstanbul
İl İdare Kurulu üyesi Tuncer
Arabul, eski bir sağcı militan.
Arabul, 1969 yılının aralık ayında
sağcılar tarafından öldürülen Yıldız
Mimarlık ve Mühendislik A-
kademisi öğrencisi Battal Mehet-
oğlu'nun katil zanlısı olarak po-
licece aranmış, daha sonra da üze-
rinde bir silahla yakalanmıştı.
Tuncer Arabul yakalandıktan
sonra tutuklanarak cinayetin di-
ğer sanıkları ile birlikte Sağmal-
cılar Cezaevine gönderildi. Uzun
süre cezaevinde kalan Arabul,
sağcıların tutuklu devrimcileri
karşı giriştiği saldırılara ve diğer
tutukluları devrimcilerle saldırt-
mak için yapılan kıskırtmalara
aktif olarak katıldı. Arabul, daha
sonra "delil yetersizliğinden" be-
raat etti.

(Devamı Sa. 6 Sü. 3)

Tarihin cilvesi
Oral ÇalışlarZAMANIN işleri
Bakanı Haldun Men-
teşeoğlu, Battal Mehet-
oğlu isimli devrimci genç öl-
dürenin tabancasıyla birlik-
te yakalandığını açıklar.
Tarih Aralık 1969'dur.
Haldun Menteseoğlu De-
mirel hükümetinin, yani
Adalet Partisinin bakanı-
dır.Aradan 11 sene geçer.
Adalet Partisinin azınlık
hükümeti kurulur. AP'li-
ler devletin her kademe-
sinde bir kayım ve sürgün
faaliyetine girişirler. Em-
niyetteki sürgün ve kayım-
ların başında genç bir AP
(Devamı Sa. 6 Sü. 1)

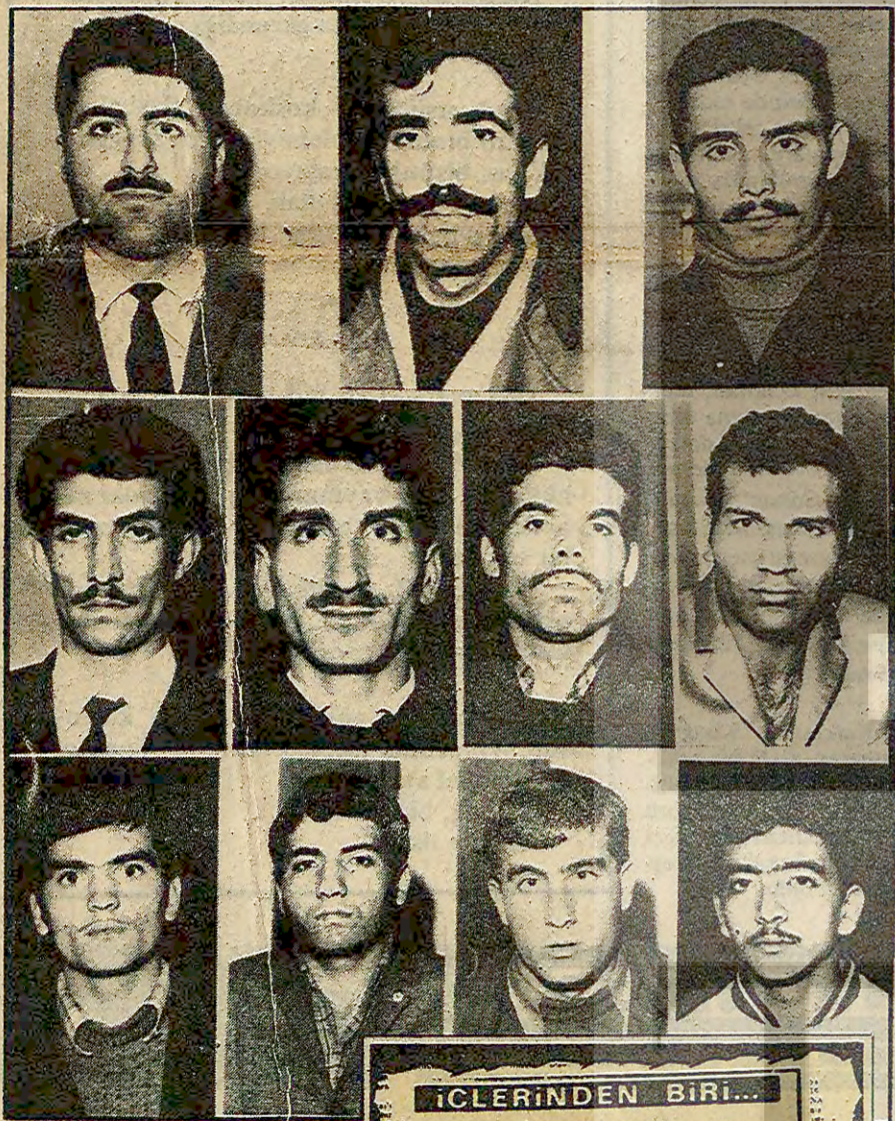
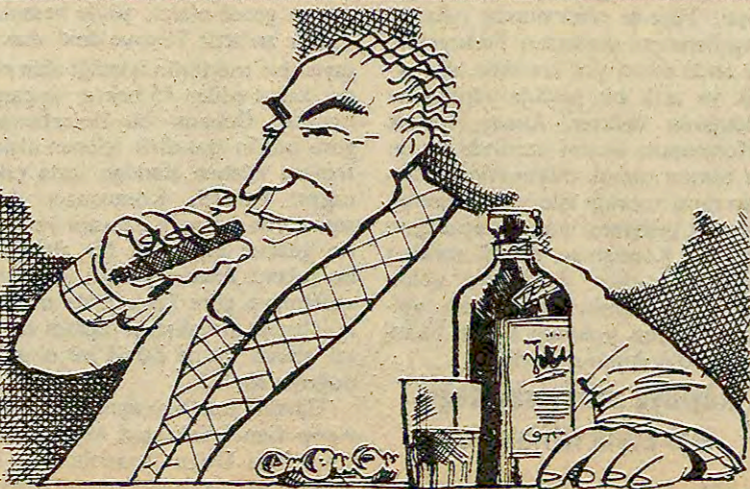
Belge No: 12 Hayrioğlu aktif göreve gelsin,

AP İl İdare Kurulu Üyesi Tuncer Arabul'un imzasını taşıyan bir başka belgede,
Kırıkhan Emniyet Amiri Necmettin Hayrioğlu'nun İstanbul'da aktif bir göreve
gelmesi isteniyor.

"Aydınlıktır, görevden alın"

Tuncer Arabul, polis memuru Bilgütay'ın
Aydınlık'ta olduğu iddiasıyla görevden alın-
masını istiyor. Düşüğü şehrin altına imzasını
atmaktan da çekinmemiş.TUNCER ARABUL-SAADETTİN BİLGİÇ VE ORHAN CEMAL
FERSOYLA: AP İstanbul İl İdare Kurulu üyesi Tuncer Arabul, AP
Genel Başkan Yardımcısı ve AP'nin Cumhurbaşkanı adayı Saadettilin
Bilgiç ve Millî Eğitim Bakanı Orhan Cemal Fersoyla birlikte AP İl
Merkezinde.

AP İstanbul İl İdare Kurulu üyesi Tuncer Arabul:

«Belgedeki yazı
bana aittir»İSTANBUL (ÖZEL)
5 Mayıs tarihli gazetemizde yayınladığımız ve AP İstanbul İl Teş-
kilatı tarafından düzenlenen "görevden alınacaklar" listesine
kendini el yazısıyla not düşen İl İdare Kurulu üyesi Tuncer Arabul, yazı-
nın kendisine ait olduğunu söyledi. Arabul, 1969 yılında aşırı sağ
eylemci olarak Battal Mehetoğlu adlı devrimci gençcin öldürülmesi o-
layından yakalanması konusunda da, bu olayın bir komplotu oldu-
ğunu ileri sürdü.Arabul, AP İstanbul İl İdare Kurulu üyesi olarak görevini sürdür-
mekte. Kendisiyle görüşen muhabirimize, devrimci öğrenci
Battal Mehetoğlu'nun öldü-
(Devamı sa. 6. sü. 1'de)İlk devrim şehitlerinden
Battal MehetoğluAP'nin partizanlığı
konusunda yaptığımız
yayınla ilgili olarak
Kurtuluş'ta polisler
gazetemizi
toplamak istedilerİSTANBUL (ÖZEL)
İSTANBUL'da Kurtuluş
Karakoluna bağlı bazı po-
lisler, AP'nin partizanlığı konu-
sunda yaptığımız yayınlara ilgili o-
larak gazetemizi bayilerden top-
lamak istediler.
Salı günü Kurtuluş son dura-
kta bulunan bazı bakkalları dolan
polisler, toplamla kararı bu-
lunduğunu öne sürerek, gazete-
mizi toplamak istediler. Ancak
gazetemiz bayilerde erken saat-
lerde tükenmiş olduğundan, po-
lisler el koyacak gazete bulama-
dılar.
Konu ile ilgili olarak ertesi gün
Kurtuluş Karakoluna yaptığımız
müracaat üzerine nöbetçi komiser,
buyle bir olayın kendine
intikali emetmediğini, konuyu
inceleyeceklerini söyledi.Battal
Mehetoğlu
nasıl
öldürülmüştü?AP hükümetinin de himayesini gören sağcı militanlar,
1969 yılının son aylarında geniş çaplı bir saldırı ha-
zırlığı içindeydiler. Taşlı-sopa saldırı dönemi bitmek üze-
reydi ve sağcılar, tesbit ettikleri bazı hedefleri "ne yapıp ya-
pıp düşüreceklerini" açıkça ifade ediyorlardı. Bu hedeflerden
biri de Yıldız Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisiydi.Ve 8 Aralık günü, Yıldız'da otobüs durağında beklemek-
te olan Mehmet Büyükevirci adlı devrimci genç pusu sonu-
cu katledildi.
Komandoların Yıldız'a yönelik saldırıları bu cinayetten
sonra da sürdü. Polis ise, saldırıları önlemek bir yana, saldırı-
cıların himaye eder bir tutum içindeydi. Bu durumda, dev-
rimciler, kendi can güvenliklerini kendileri korumak zorun-
da kaldılar.14 Aralık 1969 sabahı da, daha önceki günlerde olduğu
gibi, okulun kapısında nöbet tutuluyordu. Nöbet sırası Bat-
tal Mehetoğlundaydı. O arada okula bazı sağcı militanların
(Devamı sa. 6. sü. 3'de)SAĞCI
MİLİTAN-
LIKTA AP
YÖNETİCİLİ-
ĞİNE: AP'nin ta-
yinin belgelerinde im-
zası bulunan İstanbul
İl İdare Kurulu üyesi Tuncer
Arabul eski bir sağcı mi-
litandı.BATTAL MEHETOĞLU'NUN
KATİL SANIĞI OLARAK
ARANANLAR: Battal'ın öldü-
rülmesinden sonra yapılan polis
soruşturması sonucunda hazırlan-
an arananlar listesi. Listede üst
sırada, sağ baştaki kişi, o sıralar
Fen Fakültesi öğrencisi olan
Tuncer Arabul.Arabul'un Battal Mehetoğlu'nun
katili olduğunu ileri süren Tercü-
man gazetesi kopyası. Aynı kopya-
da, dönemin İçişleri Bakanı
Menteseoğlu'nun cinayetin Arabul
tarafından işlendiğini belirten a-
çıklaması da yer alıyorHAKYEMEZ
HAKKI'NIN
MACERALARIERHAN
YALAK.
BUGÜN 5.
SAYFAMIZDA

İçten geldiği gibi NİMET ARZIK

Ankara Valisi ve başhekim

Ankara Valisi Vecdi beyefendi, büyük ve eski zamanca tavırları yüksek makam odasında, telefonda, ısrarlı bir sesle konuşuyordu. Gün görmüş odayı odası... Nice vali görmüştü değişik havada!

Vali Vecdi beyefendinin karşı tarafında kim vardı, kimse göremiyordu ama ben görüyordum. Bir AP'li milletvekili vardı. O da ısrarlıydı.

—Nasil olur, diyordu.
—Efendim, evet, anlattılar... Anladım... İyi adammış, ama ben, başhekimin izni olmadan ona tabanca veremem...

A a bir yaşına daha girdim. Hoppala da hoppala!
Sözkonusu Turhan Temuçin'di. O da bir zaman, izni olmadan tabanca verilmeyen, ol güçlü başhekiminin, makamında oturdu. Ecevit onu, orada tam iki yıl nasıl biraktı bilemem: İyi şeyler yapmıştı, Turhan Temuçin o makamdaki...

—Ecevit'in başhekimlikte gözü yoktu ki...
—He ya unuttum. Bir gözü ozan, bir gözü gazeteci, bir gözü politikacı, ama gerçekten başhekimlikte gözü olduğunu duymadım... Bir gün duysam... Gene şaşmam!... Büyük adamlar doğuştan her şeye yeteneklidirler. Buna benzer bir lakırdı etmemiş mi Saint-Simon'?

—Peki bu tabanca meselesi ne?
—Bir kez sözünü etmişim ya... Turhan Temuçin'in tabanca ruhsatı vardı bir zamanlar. O ruhsatın zamanı tükendi. Yenilenmesini istedi. Ankara Valisi Vecdi beyefendi de, tutturdu:

—Başhekimin izni olmadan veremem de veremem...
Sayın Nümune Hastanesinin Başhekimini, ver şu izni bre... Madem ki, koskoca Ankara Valisi, senden izin almak için, içimi parçalarcasına çırpıp durur!... Ver şu izni!...

Araya kimler girmede, kimse sonuç almadı: Ver şu izni bre, ver şu izni!...

Merhaba Doğan Kasaroğlu

TRT çocuğu Doğan Kasaroğlu nun ince tarafı vardı. İnsan-çıl tarafı vardı. Ondan sonra efendim, gözlemci tarafı vardı. Mizah tarafı vardı. Kariyerinin büyük başarısı, Basın-Yayın Genel Müdürlüğüdür. Bir hayli iş yaptı bu kuruluşta... İyi anılan bir Doğan Kasaroğlu devri yarattı. Öyle değil mi, "dostlarım"?

—Ne o —Televizyondaki çocuk saati mi seni etkiledi?
—He ya!... He ya dostlarım...

—Peki, şöyledi böyleydi, diyorsun, bir masal anlatır gibi...
Bugün bütün bu niteliklerden, soyundu mu ki, anadan ür-yan?...

—Bugün, kimyasından bir şey eksildi Doğan Kasaroğlu'nun: Tuzu eksildi. Diberi zaten yoktu... Bu eskiden, karşındakinin derdini duyan adam, makam odasında, dalgın, yorgun, sık-kın, bir insan oldu. Diyorumuz size, tuzu gitti... Tuzu!

Televizyon papuçları, ona büyük mü geldi? Büyük oyunla- rın oynandığı yerdir TRT. Sert esintilerin estiği. İsa'nın da, Musa'nın da, ellerinin, yakamızı koymayacağı. Hangi tanrı- ya yaranacağımızı şaşıracağız... E doğul olarak, insan bir tan- rıya yaranır!

Biz eski dostları, Doğan Kasaroğlu'nu yitirdik... Tuzsuzu- nu. Tuzsuz, hâlâ, günümüzde ve belleğimizde...

Uzun uzun, TRT'nin programları ve uygulamaları, ar- tık, sadece zaman zaman güldüren Kaynanalara değin tar- tacağız... Basın, TRT'nin başına geldiğinde, Doğan Kasaro- ğlu'na, hiç bir genel müdür prim vermediği kadar prim ver- di... Primi de yazık, geri almak istemiyordu basım... Elinde kal- mıştı prim. Basın, uzun zaman süsü...

TRT Karataş döneminin çok altına kaydı... Görentaş döne- minin de... Oncağızlara ama yerdere yer vermişiz. Gene bir iki ses dışında, basın genelde ses çıkarmadı. ÜTRT "o çüş çüş" Japon macerasını bile gösterdi. Kasaroğlu TRT'si!

Artık açık oturumlar, birer, "aerit ve acikti" oturum olma- ğa başlamıştı... "Dil..." bir kârş sallanıyordu, ağızdan dış- şarında. Diksiyon, başka türlü berbattı. Çevirilerdeki hatalar, başka türlü hamhalattı...

Gene kimse ses etmiyordu...
—Nisandan sonra göreceksiniz diyorlardı bize...
Meğerse, nisan şakası yapmışızdır... Geleneksel nisan şa- kası... Poisson d'Avril derler Frenkler... Bugünkü çeviride her- halde, bütün yaratıcı dehalariyle, TRT'çiler "nisan bahçesi" der- ler. Tipki, "kaltağı" "tavuk" diye çevirdikleri gibi... Kiti-kıdaak dilleriyle!...

Su anda televizyonun başındayım. Bir zamanlar, çok ilgi uyandıran "Mousson" romanının, başka türlü kabalatılmış ve sultan palamuttan kalma filmi, küçük ekranda yansıyor... toy bir Tyrone Power'ev, kötü oyuncu bir Myrna Loy'la... "Ma- jesteleri" diye dubörlere boğaz yirtiyorlar...

Oysa Higines'in karşılığı, altestir... Neyse, TRT çevirmen- leri ekselans yerine bile majeste diyorlar. En yüksek titri ar- mağan etmek, bir yürek cömertliğidir değil mi?... Filmdeki "Mihnanı", kraliçe değil üst pazar...

Lady Edvina Esket (filmin kişilerinden biri), "Su yakışık- lı kim" diyor, bir kıralkız kız ağzıyla, bir Hint sarayı davetinde... Derken efendim, Simon Fern, bir papazın genç bir kıızı, sev- diği adama, "Senin ne mal olduğunu herkes biliyor" diyor bu kez alaturka muhalele kıızı takınyalarıyla...

Ay, TRT'de, Şekspir'i değil, basit bir film konuşmalarını izlemek başbaşa bir acı güldürü, kimse tmmiyor!

"Buda tekerleği" ne kuzum?... Hani, o istek-hırs-aci-gene istek-kırs döngü dairesi mi, insanların yaşam diye kabullendiği? O daire o. O döngü o. Tekerleğe değil... arabanın teker'i gi- bi. Neyse, film bitti. Ölen öldü, kalan kaldı da, biz kurtulduk...

—Peki bir genel müdür bunlardan sorumlu mu?...
—Farkında bile değildim... Yeterli sanır...

Ve sonra, nedir o gürlen belgeseller?... Başka türlü cirit- ten şişirilmiş bir edebiyatla... "Nehir dağı kucaklar. Dağ kah- ramanlığı kucaklar. Kahramanlık, zekasızlığı kucaklar..." Çekim fena değil. Yorum başka türlü kötü ve sıkıcı!...

Neyi enjete ediyorlar sanıyorsunuz, böyle tarihi ağlatarak, inleterek, kötü bir edebiyatla gülerken...

Ben basit basit görünüşten söz ediyorum...
Görüntülerin arkasındaki çalışmalar da bilmek isterdik. Psikolojî taramaları, arastırılmaları... Çok ileriye doğru planlar... Doldurucu program taslaqları. Yetiştirici, kurslar... Statistik- ler...

Bunlar tamamıyla "mafiş"... galiba. TRT kafamızı ütölüyor, gününü gün ediyor, gün kimsenin günüsü!...

Dönceğiz bu konuya. Bu satırlar, konfeti atmak gibi bir şey. Bir yanlış başladığını göstermek için, havaya tabanca atmak gibi bir şey...

Doğan Kasaroğlu'na Washington lokantasında rastladım. Dört kişi, bir iş yemeği yiyorlardı. Dört erkekti bunlar, biri Kasaroğlu. Bir dördüydüler, birbirlerine benzeyen... Birini, birinden ayırdetmek mümkünsüzdü... Selamlaştık uzaktan, tuzsuz tuzsuz bir selamla...

Tuzu yok olmuştuk dedik ya Kasaroğlu'nun...
Eyu Nurber hanım, (sekreteridir) Basın-Yayın TRT'ye taşıdığı, telefon ederse, biz eski arkadaşları, gene "toplantı- da mı?!"

Nurber hanım da kolaylıkla genel atmosfere uymuş... "Büyük adamın, rahatını koruyan, mükemmel sekreter at- mosferi"...

Ne cici atmosfer!... Hadi be siz de, Neron'un ince terbiye- sini düşünüyorum gene, sık sık: Elinde bunca güç bulunur- ken, bir tek Roma'yı yakmış, bütün dünyayı değil, Ya, onca güç, çünkü dostlarımız, doğandı, doğmayandı, bu küçük bey- lerin eline geçseydi... Kaç dünya yanardı?...

—Kızgınlıkta bunları yazıyorsunuz.
Evet. Saklıyor muyum ki? Ama dedik ya, bu konfeti serpmek gibi. Kendimi saldırya ism-düryorum... Saldırı çok soğukkanlı olur. Bir dosta değil, eserine saldıracağız. Babası- nın malı olmayan eserine.

—Bu tehdit mi?...
—Ne hadime? Yalnız, eski ve zarif bir dostun, aklını başına getirme çabası... nafiye çabası!... Onu da biliyorum!

NISAN 1980 TARIMSAL KALKINMA KONGRESİ

Ziraat Mühendisleri Odası- Tüm Demokrat Teknik Elemanlar Derneği

CHP Milletvekili Ali Topuz (solda) Kent-Koop Genel Sekreteri Murat Karayalçın (ortada) Köy-Koop Yönetmeliği Birliği Başkanı Hadi İbbaş (sağda)

"Tarihsel ilerlemenin ilk adımı, köklü bir toprak dağıtımıdır"

ZİRAAT Mühendisleri Odası ile Tüm Demokrat Teknik Elemanlar Derneği (DESTEK) tarafından düzenlenen Tarımsal Kalkınma Kongresi nisan ayının sonlarında Ankara'da yapıldı. Kongre süresince Türkiye tarımına ve toprak reformuna ilişkin pek çok mesele canlı bir tartışma havası içinde ele alındı.

Bugünkü düzenin ortaçağdaki kökleri

Toplantının ikinci gününde temel konu tarımsal toprakların kullanımı ve mülkiyet ilişkileriydi. CHP Kayseri Milletvekili Mehmet Yüceler'in yönettiği oturumda önce Prof. Dr. Gündüz Ökçün, "Osmanlı toplum yapısının köklü ve özel mülkiyetin oluşumu" başlıklı bir tebliğ sundu. Ökçün tarım sistemi dışındaki mülkiyet biçimlerini şöyle özetledi: (a) Kentlerde ve kent civarındaki bağ ve bahçelerde hakim olan özel mülkiyet (b) Selçuklular döneminde kalan malikane-divani sistemi (c) Kulluk sistemi, (d) Sakız ve diğer Ege adalarındaki özel mülkiyet sistemi, (e) Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da geçerli de içeren diğer bir sistem. Prof. Ökçün daha sonra tımar sistemi üzerinde durdu. Bu sistem genellikle yukarıdan aşağıya doğru, padişah-tımar sahibi-reaya sırasıyla ele alınmasını seçti- ren konuşmacı, meseleye tersin- den bakmak gerektiğini, incelemede reayanın temel alınmasını zorunlu olduğunu belirtti. Bu fikir Osmanlı toplumunu inceleyen hukuk bi- çimler ve üst yapı üzerinde durmak yerine iş özüne, üretim ilişkileri- ne yönelmenin önemine işaret et- mesi bakımından olumluydü. Bu- nunla beraber Ökçün'ün tebliğinde

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Asistanı Halil Berktaş

İktidar ağalarında olunca...

Aynı 22 Nisan günü öğleden son- raki ilk konuşmacı Urfa'daki toprak reformu çalışmalarında görev almış olan Ziraat Yüksek Mühendisi Ali Haydar Kırmızı idi. Kırmızı, Urfa'da ki toprak reformu uygulamalarının karşılaştığı zorlukları ve MC dönemi- nde yasanın nasıl yozlaştırıldığını anlattı. Uygulamanın çok küçük bir bölgede başlatılmasının yarattığı soru- nulara değinen konuşmacı, bunun toprak ağalarının denetimini daha et- kil hale getirdiğini ve ağaların işi toprak reformu görevlerini öldürdü- ğü planlarına kadar vardıklarını belirtti. Kırmızı, geniş toprakların "tarım dışı" gösterilerek reforma kapsamının dışında tutulmasını güç- lü toprak ağalarına dokunulmayıp yalnızca daha güçsüz olanların to- praklarını reform kapsamına alın- masını eleştirdi. Ali Haydar Kırmızı

ay ise "Toprak rantı ve toprak reformu" başlıklı tebliğinde özete şunları söyledi: Türkiye'de bir toprak reformunun büyük işletmecilik- ten küçük işletmeciliğe doğru bir geri dönüş yaratarak verimi düşürücü, köylüyü açlıktan kurtarmayacağı gibi ekonomiyi zararlı olacağı öne sürülmüyor. Tarım meselesine radikal çözümler arayan insanlar arasında buradan hareketle gerekli dönüşü- müün doğrudan ortak mülkiyete ya da doğrudan büyük devlet mül- kiyetine geçmek olduğunu savunun- lar da var. Bu açıdan birkakım Ege ve Marmara bölgelerimiz Doğu ve Güneydoğu Anadolu'muzda bile bir toprak dağıtımını reddedilemez isten- yor. CHP, 1960'larda söylediklerini unutmamak için kendilerinin de- vrimci olduğunu belirttiklerini unu- tmuş oluyoruz. Bu fikirler yanlış. Küçük işletmeciliğin kapı- talizm öncesi büyük mülkiyet bağ- lanı tarafından kuşatıldığı ve küçük üreticiden büyük toprak sahibine doğru bir rant ödemeleri akımının doğduğu her yerde, tarihsel ilerle- menin ilk adımı köklü bir toprak dağıtımını olmaktadır. Köylü hiç bir şart altında devlet tarafın- dan mülksüzleştirilemez ya da kooperatiflere katılmaya mecbur edile- mez. Küçük üretici ister kendiliğinden gelme süreçlerle özgürleşmiş olsun, ister köklü bir toprak reformu- yla kapitalizm öncesi büyük mülki- yetin kuşatılmasından kurtulmuş olsun, kooperatif mülkiyete geçiş ancak köylünün görüşüyle ve köylünün kabul etmeye hazır oldu- ğu bir tempoda gerçekleştirilebilir. Sabırsızlanıp sözümlere "daha radikal" davranmak adına köylüyü zorlama- ya kalkışmak eninde sonunda hiç bir dönüşümün üstesinden gelemeye- yölü acar.

Girdi kullanımı

25 Nisan oturumunun genel konu- su tarımda girdi kullanımında, Devlet İstatistik Enstitüsü eski Baş- kanı Oktay Varlıer, 1973'de DPT tarafından yayınlanmış olan Türki- ye Tarımında Yapısal Değişme, Teknoloji ve Toprak Bölüşümü adlı kitabının çeşitli bölümlerini aktar- dığı konuşmasında tarımımızdaki kapitalistleşme sürecinde ortaya çı- kan çeşitli işletme tiplerini ele aldı. Daha sonra Türkiye tarımındaki modern girdi kullanımına değinen Varlıer, küçük ve çice işletmelerde modern girdi kullanımının oldukça yüksek olduğuna dikkat çekti. Var- lıer'e Suat Aksoy tarafından yönel- tilen bir eleştiri, aslında çok farklı iş- leri ifade eden kıralkız ve orta- taçlılığı tek bir kategori içinde ele almış olduğunu noktasındaydı.

Ziraat Yüksek Mühendisi Çetin Özkarak ise kendi tebliğinde Varlı- er'in söz konusu kitabında olsun, DIE istatistikleriyle pek çok başka yayında olsun yer alan bir hatayı eleştirdi. Özkarak traktörle işlenen alanın genel olarak şöyle hesaplan- dığını anlattı: Türkiye'deki traktör sayısı bir traktörün işlediği alan ola- rak kabul edilen 75 hektar ile çarpı- lıyordu. Özkarak bu hesaplama- ya göre bugün traktörle işlenen alanın toplam işlenen alandan fazla çıkacağı belirtti. Konuşmacı daha sonra çift hayvanı sayısını ve onla- rın gücünü esas alan bir alternatif hesaplama önerisi getirdi ve bu he- saplamaya göre Türkiye'de traktör- le işlenen toprakların toplam tarım- sal alanın yüzde 60-65'ini oluşturdu- ğunu söyledi.

Günün son konuşmacısı Kent- Koop Genel Sekreteri Murat Kara- yalçın ise Doğu Anadolu için tarım- sal alet ve makinelerin kullanı-

1960'ların toprak reformu talebi veniden yükseltildi
☆
Ağa-tefecî sömürsü eleştirildi

mında kooperatif örgütlenmeye yö- nelik bir model sundu.

Toprak meselesi mutlaka çözümleni

26 Nisanda yapılan genel değer- lendirme panelinde SBF Öğretim Üyesi Doç. Dr. Bilsay Kuruçözte şunları söyledi: Tarımsal yapı bir kapitalistleşme süreci yaşamaktadır. Bu gelişme Türkiye'yi tarım ürünle- rinde kendine yeterli hale getirmiştir. Ancak toprak sorunu gündem- den silinmemiş, tersine daha sancılı bir hale gelmiştir. 1970'lerde ekon- omimizin karşı karşıya kaldığı kaynak kıtlığı sorunu için kaynakların öneminin artmış ve tarıma yük- lenme sorununu gündeme getirmiştir. Tarımın vergilendirilmesi, iç tü- caret hadlerinin tarım aleyhine çok fazla değiştirilmesi, destekleme alım- larının ve sübvansiyonların tama- men kaldırılması güçtür. Toprak sorunu ülke çapında ele alınmalı, toprak meselesi ile demokrasi ara- sındaki ilişki göz önünde tutulmalıdır.

Aynı panelde kooperatifleşme- nin önemine değinen Hadi İbbaş, ö- zellikle gönüllük ve kendi kendini yönetme ilkeleri üzerinde durdu. Murat Karayalçın ise dünyadaki ekonomik krizin ve 24 Ocak karar- larının tarımımız üzerinde ciddi et- kileri vapatıcılığına dikkat çekti. Kara- yalçın, sübvansiyonların azaltılacağı, destekleme alımlarında dayanı- lan Merkez Bankası kredilerinin daha az kullanılacağı, tarıma veril- len kredilerin kısıllanacağı, sanayi ürünleri için fiyat denetiminin kal- masıyla birlikte iç ticaret hadleri- nin tarım aleyhine gelişeceğini be- lirtti. Ayrıca girdi kullanımının kü- çük işletmeler için azalması, onla- rın üretim veya pazara çıkma oran- larında düşmeye yö açacak, dolay- ısıyla küçük üreticileri vasatan destek- lerin kalkacağını. Sonuç olarak, küçük üreticiler sıkıştırılacaktır. Kente göçün hızlanması muhtemel- dir. Buna karşılık, arzi azalış fiyayı artan girdilerde ortak kullanım ihtiyacı, kooperatifleşme hareketi- ne güç kazandıracaktır.

Tarımsal Kalkınma Kongresi 1960'larda nispeten güçlü bir şekil- de savunulan toprak reformu talebi- nin tekrar yükseltildiği, köylümüzü ezip tarımımızı geri tutan ağa-tefecî sömürsünün güçlü bir şekilde eleştirildiği bir toplantı oldu.

HALKIN SESİ

GAZETEMİZİN SAHİBİ 45 MİLYON HALKTI

Sivas Milli Eğitim Müdürlüğünün dikkatine

Mektuplar ve cevaplar...

iki mektup

Fatsa'dan mektup yazarak bazı sorular so- ran arkadaşlarımız: Sorularımıza mektup- la cevap veremedik. Çünkü mektupta ismi- niz ve adresinizi yoktu. Bundan sonraki mektup- larınızda adı ve adresi- nizi de yazmanız rica ederiz. Mao Zedung'un "İktidar Namlunun U- cundur" sözlerinin ne anlama geldiğini soru- yorsunuz. Bunu beşinci sayfamızdaki Sorular- Cevaplar köşesinde da- ha etraflı olarak cevap- landıracağız.

Bursa'dan Necip Gül- gün arkadaşımız: Çin üzerine sorduğunuz soruya mektupla cevap verdik. Ayrıca Çin'deki yeni gelişme- le ilgili yazı ve çeviri- lere önümüzdeki günle- re gazetemizde geniş ola- rak yer verecektir.

Bizler Sivas Atatürk Lisesi ortaokul bölümü öğrencileri- yiz. Okulumuzdaki huzursuz- luğun kaynağına dikkat çek- mek istiyoruz.

Ocak 1980'de okul müdü- rümüz değiştirilerek yerine Şahmettin Bilici atanmıştır. Fakat müdürlüğümüzün tarafı- dan ayrılmış müavinler ve öğretmenler değiştirilip, yerine bölücülük yapan öğ- retmenler getirildiler. Öğret- menlerin tarafı tutumlarıyla bazı öğrenciler sıkıştırılarak öğretim özgürlüğümüzün kısı- tlanması istenmiştir. Bu öğ- retmenlerimizden başında Cem- aliye Acungil ve Özmen Kendirli gelmektedir. Okul di- siplin kurulu başkanlığına getirilen Matematik Öğretmeni Özmen Kendirli 14-15 Nisan tarihlerinde 3-D sınıfında Me- lahah Batur isimli kız öğrenci- ye "Kızım senin diskoteke, pavyonda işin ne? Sen şimdi Fatihler doğuracak çadağın" diyerek öğretmenliğe yakışmayacak kelimeler sarf etmiştir. Bu konu hakkında disiplin kuruluna verilen tüm dilekceler yitirilerek işleme

konmamıştır. 25 Nisan Cuma günü Cem- aliye Acungil hocamız nöbetçi iken bazı öğrenciler sıkıştırılmıştır. Bu öğrenciler tu- valette bulunan arkadaşları- mızı dövmüşlerdir. Adı geçen nöbetçi öğretmenimiz bir tara- fı tutarak diğerlerinin ezil- mesine gözyummuştur. Bu o- layda Ahmet Kaya isimli öğ- renci hafif bıçak yararı almış- tır. Bu idare yine dövleni suçlu göstermiştir.

Siz yetkililerden ricamız şunlardır: Okul içerisinde bölücülük yapan bu öğretmenler atılma- lıdır. Okul içerisinde huzur sağ- lanmalıdır. Öğrenim Özgürlüğü Can Güvenliği sağlanmalıdır. Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Dilekçe No: 1
Not: Bu isteklerimiz 15 gün i- çerisinde yerine getirilmediği takdirde bir üst organa başvu- racağımızı bildiririz.

A Atatürk Lisesi Ortaokul Öğrencileri

İlk gol!

Bir süredir AP azınlık hükümetinin partizanlıkları hakkında belgeli bir yayına başladık. Başlar başlandı da, AP'li parlamenter- lerce yakın markaja aldık! Eh bir kere adımız çıkmış...

Günaydın gazetesi yazarı Teoman Erel ile Cumhuriyet gazetesi yazarı Mustafa Ekmeççi, bizi "AP'den iyi haber alan gaz- eteci" olarak tanıtmış...

Öyle olunca da, Demirel, bu yayımın altında da bizim parmağımızı aramış...

Partisi içinde bu konuda bir de soruş- turma açtırmış...

Acaba biz kapalı kapılar ardına nasıl sızmarktaymız?

AP ile ilgili en gizli belgeleri nereden ve kimsden almaktaymız?

Hangi AP'li parlamenterlerle, il ve ilçe yöneticileriyle temastaymız?

Aslında biz, bu ve buna benzer soru- larla daha önce de karşılaşmıştık.

Hatırlarsınız. Geçen yıl Demirel'in e- vinden yaptığı gizli görüşmeleri, AP mil- letvekilleri hakkında hazırladığı gizli lis- teleri yayınlamıştık.

İşte o günlerde Demirel'den bir tele- fon almıştık.

Telefonda "Bu bilgileri kimsden, neren- den alıyorsunuz?" şeklindeki sorularma muhatap kalmıştık.

Hatta aynı telefonda, Demirel tarafın- dan bu gibi şeyleri yayınlamamız ko- nusunda uyarılmıştık.

Bunun üzerine "Biz gazeteciyiz, bu bi- zim görevimiz" deyip, telefonu kapat- mıştık.

Anlaşılan Demirel, dün kendisinin yaptığı bu işi bugün güvendiği parlamen- terlerine yaptırıyor.

Görüyorsunuz, koskoca Başbakan ülkenin binbir problemiyle uğraşmayı bırak- mış, bizimle uğraşiyor.

Kırkbir kere masallah...

Bu gidileş kafasına bizim kadar taş düşmez inşallah!

Şimdi Demirel, kulağını açsın da bizi dinlesin...

Eğer AP azınlık hükümetinin partizan- lıklarıyla ilgili yayınmızdan bu kadar rah-atsız olmuşa, bu partizanlığa hemen bir son versin...

Yoksa, AP azınlık hükümetinde bu partizanlık oldukça, biz bu konuda da- ha çok yayım yapacağız.

Kurdurduğu yakın markajdan kurtu- lup, AP azınlık hükümetinin kalesine da- ha çok gol atacağız.

Bir sağ, bir sol...
Ve işte ilk gol!

Yugoslavya Devlet Başkanı ve bloksuzluğun önderi bugün toprağa veriliyor

Güle güle Tito

Carter'in cenaze törenine katılmaması gaf olarak nitelendiriliyor

ABD'nin törende düşük bir düzeyde temsil edilmesinin, Yugoslavya'da iyi karşılanmadığı bildiriliyor.

Çeşitli devlet ve hükümet başkanlarının cenazelerine katılmaması, ABD, Başkan Yardımcısı Mondale ve Carter'in annesi tarafından temsil edilecek. Diplomatik kaynaklar ABD yönetiminin birçok olayla uğraşırken konuya önem vermediğini belirtiyorlar. Gözlemler Carter'in Belgrad'a gitmemesinin

(Devamı Sa. 6 Sü.1)

DIŞ HABERLER SERVİSİ
Yugoslavya Devlet Başkanı Mareşal Tito bugün görkemli bir törenle toprağa veriliyor. Tito'nun Parlamentobinasında bekletilen tabutu Belgrad Caddelerinden geçirdikten sonra başkentten dışındaki yazlık sarayın bahçesine gömülecek.

Uzun yıllardan beri ilk kez bu kadar çok sayıda lider bir araya toplandı. Cenaze törenine Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Hua Guofeng, Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Brejnev ve Belçika Kralı Baudouin'in yanı sıra İngiltere Başbakanı Thatcher Batı Almanya Başbakanı Schmidt dahil olmak üzere 12 başbakan katılıyor.

Mareşal Tito'nun cenaze törenine Türkiye'yi temsil edecek olan Başbakan Süleyman

Demirel ve Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen özel bir uçakla Belgrad'a gittiler. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Bülent Ecevit de cenaze törenine partisi adına katılıyor.

Mareşal Tito'nun cenaze törenine katılmak üzere Belgrad'da bir araya gelen devlet adamlarının, bu arada özel görüşmeler yapacakları haber

(Devamı Sa. 6 Sü.5)

Borç erteleme ve stand-by anlaşması için görüşmeler başlıyor

IMF devalüasyon için ısrar ediyor

Yeni devalüasyon oranının yüzde 25 civarında olacağı belirtildi

ANKARA (ÖZEL)
PARİS'te borç erteleme görüşmeleri ve daha sonra da Washington'da IMF ile yeni Stand-by anlaşması için görüşmeler başlatılan liranın çeşitli para birimleri karşısındaki değerinin yüzde 25 civarında düşürüleceği bildirildi.

Ocak ayında yapılan ve dolan karşılığın 70 lira olarak belirlenen büyük mali operasyondan sonra liranın yabancı para birimleri karşısındaki değeri ve gelişmeler dikate alınarak yüzde 25 oranında bir devalüasyon daha yapılmasının kararlaştırıldığı öğrenildi.

Bunun yeni Stand-by anlaşması için bir ön koşul olarak ortaya konulması üzerine devalüasyon üzerinde çalışmalara başlandı. Liranın dünya piyasasındaki değeri ve gelişmeler dikate alınarak yüzde 25 oranında bir devalüasyon daha yapılmasının kararlaştırıldığı öğrenildi.

PARİS TOPLANTISI
Öte yandan Türkiye'nin çeşitli uluslararası mali kuruluşlara ve kurumlara olan borçlarına ve kurumlara olan borçlarına (Devamı Sa. 6 Sü.2)

Gecekondu semtlerinde ani aramalar yapılıyor

İSTANBUL (ÖZEL)
SON günlerde aramaların gecekondu semtlerinde sıklaştığı ve çok ani bir şekilde gerçekleştirildiği görüldü. Hasköy'de önceki gün sabahın altısında "arama var" sesleriyle uyananların şaşkınlık içinde kaldıkları bildiriliyor. Kapıları açtıklarında askerlerle karşılaşanlar bir olay olduğunu sanarak korktuklarını söylüyor.

İlk heyelandan sonra Yeşildere'de her an çökebileceği raporları verilmek evlerin derhal boşaltılması istenmiş, bu arada mahallenin elektrik ve suyu da kesilerek halk göçe zorlandı. Ancak, daha sonra verilen kula yardımı kesildiği gibi, Buca'da yaptırılmaya başlanan sosyal konutlar da aradan dört yıl geçmesinden itibaren bitirilemedi. İlk saptamalara göre 453 ailenin başka evlere taşınması gerekiyor, yapılan evlerin sayısı 300 ile sınırlı.

Ote yandan Kemah'ın Çiğdemli köyü heyelan sonucu sekiz saat içinde yerle bir oldu, Sabaha karşı uyanan köylü halkı, kapıları pencereyi kırarak dışarı çıkmak suretiyle sığınmış durumda. Saat 05.00 sularında başlayan heyelan sekiz saat içinde köyde tek sağlam ev ve dam bırakmadı.

İkinci heyelandan sonra Yeşildere'de her an çökebileceği raporları verilmek evlerin derhal boşaltılması istenmiş, bu arada mahallenin elektrik ve suyu da kesilerek halk göçe zorlandı. Ancak, daha sonra verilen kula yardımı kesildiği gibi, Buca'da yaptırılmaya başlanan sosyal konutlar da aradan dört yıl geçmesinden itibaren bitirilemedi. İlk saptamalara göre 453 ailenin başka evlere taşınması gerekiyor, yapılan evlerin sayısı 300 ile sınırlı.

Ote yandan Kemah'ın Çiğdemli köyü heyelan sonucu sekiz saat içinde yerle bir oldu, Sabaha karşı uyanan köylü halkı, kapıları pencereyi kırarak dışarı çıkmak suretiyle sığınmış durumda. Saat 05.00 sularında başlayan heyelan sekiz saat içinde köyde tek sağlam ev ve dam bırakmadı.

Haydarpaşa Teknik Öğretmen Okulunda

Jandarma ateş açtı: Bir kız öğrenci öldü

Kutbzade:

«Rehineler, 3-4 hafta içinde serbest bırakılabilir»

●ABD'nin başarısız operasyonunda ölenlerin cesetleri ABD'ye getirildi

KUTBZADE
NEW YORK/TAHRAN

İRAN Dışişleri Bakanı Sadık Kutbzade salı günü bir Amerikan televizyonuna verdiği demeçte, İran'daki rehinelere 3 veya 4 hafta içinde serbest bırakılabileceklerini söyledi.

Rehinelerin ne zaman serbest kalabileceği yolundaki bir soru üzerine Kutbzade, "Kesin bir tarih söyleyemem ama birkaç gün içinde seçim yapılacak ve Meclis toplandı zaman rehinelere geleceği görüşülecek. Bir hafta içinde oyların sayımı sonuçlanırsa iki hafta içinde Meclis toplanabilir. Bu aşamadan sonra sorunun çözümüne yaklaşımlar başlayacaktır" dedi.

İRAN SAG KALAN İŞGALÇİLERİ İSTEYECEK
Bu arada İran Devrim Konseyi Sözcüsü Hasan Habibi, İran'ın Londra Büyükelçiliğini işgal edenlerden kurtarma operasyonundan sonra sağ kalanları İngiltere'den isteyeceklerini bildirdi.

BBC radyosu ise İran işgalçilerinin operasyonundan önce tüm isteklerini vazgeçtiklerini, sadece kendilerinin ülke dışına güvenlik içinde çıkarılmalarının garanti altına alınmasını istediklerini açıkladı.

PILOTLARIN CESEDİ ABD'DE
Öte yandan ABD'nin İran rehinelere kurtarmak amacıyla giriştiği başarısız operasyonda ölen 8 Amerikalının cesetlerinin İsviçre'den ABD'ye getirildiği bildirildi. Cenaze töreni için ABD'de bayrakların yarıya indirildiği ve ülkede "ulusal yas" ilan edildiği gelen haberler arasında.

HABER MERKEZİ

AYDARPAŞA Yüksek Teknik Öğretmen Okulunda, öğrencilerin üzerine ateş açan jandarma bir kız öğrenciyi öldürdü. Açılan ateş sırasında iki öğrenci de yaralandı.

Haydarpaşa Teknik Öğretmen Okulunun bahçesinde Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamını protesto etmek için toplanan öğrenciler slogan attılar. Bunun üzerine, okulun önünde görevli bulunan jandarmalar tarafından öğrencilerin üzerine ateş açıldı. Ateş sonucunda okul öğrencisi bir genç kız öldü. Yaralanan iki öğrenci ise Haydarpaşa Numune Hastanesine kaldırıldı.

SALDIRIYA ÜGRADI

SDP İzmir İl Sekreteri Recep Arslan görevli gittiği Antalya'nın Elmalı ilçesinde bir grup faşist saldırılar tarafından başından yaralandı.

Arkadaşlarıyla birlikte otururken aniden saldırıya uğrayan Recep Arslan hastaneye kaldırılarak tedavi altına alındı.

AP MUĞLA İL BİNASINA PATLAYICI MADDE ATILDI
AP Muğla İl Merkezinin bulunduğu binaya önceki gece patlayıcı madde atıldığı bildirildi. Patlayıcı maddenin gerek AP İl Merkezinde gerekse aynı binada bulunan Genel-İş Sendikasında hasar meydana getirildiği öğrenildi.

TIKK Muğla Merkez Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel-İş Sendikası Yönetim Kurulu Üyesi Vahit Gücüncü saldırıya nefretle kinadıklarını belirtti.

MSP lideri, AP'nin "erken seçim" den söz etmesine cevap verdi

Erbakan: "Hadi desek haliniz ne olacak?"

ANKARA (ÖZEL)

MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan dün düzenlediği basın toplantısında erken seçim konusunda görüşlerini açıklarken, Adalet Partisinin iflas içinde olduğunu belirterek, Anayasa değişikliği ya da erken seçime gidilmesiyle ilgili olarak Erbakan'ın "Hadi diye haliniz ne olacak?" dedi. Erbakan şöyle dedi: "Hadi diye haliniz ne olacak?" dedi. "Hadi diye haliniz ne olacak?" dedi. "Hadi diye haliniz ne olacak?" dedi.

Bu arada MSP Genel Başkanı İran Devlet Başkanı Beni Sad'ın davetisiyle İran'a gideceklerini açıkladı ve Paris'ten dış politikadaki görüşlerini anlattı. Erbakan konuşmasında Demirel'in İran'la ilişkilerini ve "İran'da muhatap yok" demesini eleştirdi.

Bu arada Demirel ve Ecevit'in Tito'nun cenazesine gitmelerini de eleştiren Erbakan her iki liderin Cumhurbaşkanı seçimi bu şekilde engellediklerini söyledi.

İşe alınmayan 1250 mevsimlik işçi, Karayolları Bölge Müdürlüğünü işgal etti

DIYARBAKIR (AA)

KARAYOLLARI 9. Bölge Müdürlüğü işçilerinin geçen yıl çalışan 1250 işçi bu yıl işe alınmadıkları için Bölge Müdürlüğü binasını işgal etti.

Karayollarında her yıl geçici olarak 7-8 ay çalışan 1350 işçi nisan başında işe alındı, geçen yıldan kalan 1250 işçi ise kadro dışı çalışıyor. Bu arada, bir ay önce işe alınan 40 işçi de geçmişteki hizmet 21 ayı doldurmadığı bahanesiyle işten çıkarıldı.

Mayıs ayı başından beri işe alınmaları için her türlü girişimde bulunduğunu söyleyen mevsimlik işçilerin başvurularının cevapsız kaldığını, bu nedenle Müdürlük binasını işgal ettiklerini belirttiler.

Konu ile ilgili olarak AA muhabirinin sorularına cevaplayan Yol-İş Sendikası Başkanı Cemil Sever, bu yıl işe alınmayan 1250 işçinin açlık ve sefaletle mahkum edildiğini kaydetti. Karayolları 9. Bölge Müdürü Yardımcısı Süleyman Şeroğlu ise, bu çözüme mevsimlik işçiler için kuyulan olduğundan tüm işçileri almaya yeterli olmadığını ve bitçenin dışına çıkamayacaklarını öne sürdü.

Tito'nun hayatından dönemler

Mareşal Tito geçici hükümeti ilan ediyor.

Tito'nun partizanları 30-40 Nazi tümenine geçit vermedi

DIŞ HABERLER SERVİSİ
NAZİLER 6 Nisan 1941'de Yugoslavya'yı işgal ettiklerinde o sırada Yugoslavya Komünist Partisinin (YKP) başında olan Tito için yeni bir dönem başladı. Aynı yılın haziran ayında YKP Merkez Komitesi Tito'yu Partizan kuvvetlerinin kumandanlığına getirdi. Tito savaş yönetmek üzere dağıldı. Partizan müfrezelerinde bulunan 80 bin kişi, 30 işgalci tümenine ve 200 bin işbirlikçi askere karşı savaştı.

Hem dış hem iç düşmana karşı yaklaşık 3,5 yıl süren savaş sırasında Yugoslav halkı 1,5 milyon evladını yitirdi. Yugoslavya'nın kendi gücüne dayanarak gerçekleştirdiği bu direnme hareketi, Nazi ordularının başka cepheleere sevkini engelledi.

29 Kasım 1943'de Anti-Faşist Milli Halk Konseyi toplandı ve monarşi lağvedilerek Tito geçici hükümetin başına getirildi. Aynı toplantıda Tito'ya Maresalk rütbesi verildi.

1945 Şubatında Mareşal Tito, hükümetinin mütefaklıklara de tammasını sağladı. 1953'e kadar Başbakan olarak görev yapan Tito yeni Anayasaya göre Devlet Başkanı oldu.

(Yarın: Tito ve Bloksuzluk)

Tito, 1942'de bir silah arkadaşıyla birlikte

Prof. Metin Kutsal ve Prof. Münir Ekonomi:

«Eşel-mobil tasarısı Anayasaya aykırıdır»

● Akmen Sendikasının düzenlediği seminerde konuşan profesörler tasarının toplu sözleşme özelliğini sendikal özgürlükleri ve grev hakkını yokedeceğini belirttiler.

İSTANBUL (ÖZEL)
AKMEN Sendikasıca düzenlenen bir seminerde konuşan İş Hukuku profesörleri «Eşel-mobil Yasa Tasarısının ücretleri dondurmayı amaçladığını ve Anayasaya aykırı olduğunu» söylediler.

Banksif Federasyonuna bağlı Akmen Sendikasının Odakule'de 5/6 Mayıs tarihlerinde düzenlediği "İşçi ve İşveren İlişkilerinde" (Devamı Sa. 6 Sü.3)

Seçmen kütüklerine itiraz 10 Mayısta sona eriyor

HABER MERKEZİ
MUHTARLIKLARDA asılan seçmen listeleri 4 Mayıs Pazartesi günü askıdan indirildi. Bu tarihe kadar listelere isimlerini yazdırmayanlar için son itiraz günü 10 Mayıs. Seçmen kütüklerine isimleri yazılı olmayanların 29 Temmuz 1979 tarihinden önce kayıtlı oldukları muhtarlıktan ikametgah belgesi alarak aynı muhtarlığın bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna müracaat etmesi gerekiyor. 10 Mayıstan sonra yapılan itirazlar kabul edilemeyecek.

bu kösedden...

Anayasa düşmanlarının yeni dostu

Mustafa Kemal Çamkırın

CHP'nin düzenlediği 'Türkiye'nin sorunları ve Anayasa' konulu açık oturumu izledik. Konuşmacılardan Prof. Mümtaz Soysal, Anayasayı savunmak için düzenlenen bu toplantıda şu ilginç görüşleri ileri sürdü:

'Anayasa, hükümetin ve hakim çevrelerin almak istedikleri gerici önlemlere kapalı değildir, açıktır. Bu bakımdan Anayasa değişikliği yapmalarına da gerek yoktur. Anayasa Mahkemesi de hükümetin ve iş çevrelerinin doğrultusundadır. Anayasa Mahkemesinin birçok kararı, gericiyle dayanak olacak niteliktedir. Anayasayı ve Anayasa Mahkemesine asıl karşı çıkması gerekenler, sovculardır.'

Soysal'ın iddiasının zıddına, hükümet ve iş çevreleri, çeşitli alanlarda tasarladıkları önlemlerin önünde Anayasayı, özgürlükleri ve Anayasal kurumları engel olarak görüyorlar. Bu nedenle Anayasa değişikliği tartışmasını başlatıldılar. 27 Mayıs hareketi tarafından alışılagelmiş olan Celal Bayar başta olmak üzere Terüman, TRT ve diğer araçlarıyla bir kötülleme ve yıpratma kampanyasına giriştiler.

Anayasayı değiştirme ve özgürlükleri rafa kaldırma girişiminin TBMM'de yeterli desteği sağlayamayacağı açıktır. Ancak sorun bu mudur?

Amaçlanan, kamuoyunu, özellikle ordu, üniversite, siyaset ve iş çevrelerini özgürlüğe saygı gösterilerek ve Anayasa zemininde hareket edilerek işlerin düzeltilmeyeceğine ikna etmektir. Demokratik hakların iğdış edilmesi noktasında birleşmiş mi, gerisini kolay olacak hesaplanmaktadır. Böylece, parlamento ve la parlamentolu ya da parlamentosuz sopalı bir rejim kurulacaktır. Bu, artık bir uygulama sorunudur.

Türkiye'nin yüz yıllık demokrasi, devrim mücadelesinin her dönemi içinde Anayasa küçük ya da büyük değişiklikler geçirmiştir. Anayasa adım adım değişmiş, demokratik kazanımların ve özgürlüklerin temel hukuki garantisini oluşturmuştur. Demokrasi ve halk düşmanlarının her başarısı işe, daima Anayasamızın tahribi ve gerici yönde değiştirilmesi biçiminde kendini göstermiştir. Anayasa tartışması rejimin getirdiği ve halkın hak ve özgürlüklerinin kapsamı tartışmasıdır. Anayasa sorunu bugün de özgürlük düşmanları ile demokrasi güçleri arasındaki mücadelesinin canalığı bir noktadır. Hericiler bu tartışmaya kayıtsız kalamazlar. Anayasa profesörü Soysal'ın bu tarihi gerçeği gözardı etmesini yadırgıyorum. Soysal'ın dinlerden gördük ki, Anayasa profesörü Anayasayı savunmaktan kaçınmaktadır. Hatta Anayasaya güya 'sol' dan yüklenmektedir.

Özgürlük düşmanlarının Anayasaya karşı bir hacli seferi başlattıkları sırada, bu saldırıya katılmamanın anlamı nedir?

27 Mayıs Anayasasının yerini daha iyi bir Anayasanın alması bugün mümkün müdür? Açık ki, böyle bir ihtimal söz konusu değildir. Macevralar dışında kimse, bir devrim arifesinde bulunduğumuzu düşünmüyor.

Soysal'ın görüşleri, Anayasayı savunma güncel görevini bulandırıyor ve önemsizleştiriyor. Hatta Anayasaya karşı macedele açılması önererek, demokrasi güçlerini bölüyor, macederacıları kıskırtıyor ve Anayasamızın tahribini kolaylaştırıyor.

AYDINLIK

Yeni çıktı

Mehmet Tekin Sovyet Sosyal Emperyalizm ve Kürt Meselesi

70 LIRA

BEYAZ SABUN ALINACAKTIR SÜMERBANK MERKİS YÜNLÜ SANAYİ MÜESSESESİ BURSA

- 1- Müessesemiz personeline dağıtılmak üzere 23 500 kg. Beyaz Sabun alınacaktır.
- 2- Alınacak sabunlar 250 gramlık olacaktır.
- 3- Bu iş için hazırlanacak kapalı teklif mektupları 21.5.1980 günü saat 17.00'ye kadar Müessesemizde bulundurulması şarttır.
- 4- İlgilenecek firmalar teklifleri ile beraber bir adet sabun numunesi göndermelidir.
- 5- Teklifler 12.6.1980 günü akşamına kadar opsiyonlu kabul edilecektir.
- 6- Müessesemiz sabun alıp almamakta veya dileğinden almakta serbesttir.

(Basın: 14145-483)

60.000 ADET TER HAVLUSU SATINALINACAKTIR

- Şartnamesi, bedelsiz olarak aşağıda adreslerden alınabilir.
- 1- KARABÜKTE: Demir ve Çelik Fabrikaları Müessesesi Tedarik ve İhmal Müdürlüğümüz.
 - 2- İSTANBUL'DA: Sirkeci, Yahkoşku Cad. Yahkoşku Han Kat: 4-5'deki Müessesemiz.
 - 3- ANKARA'DA: Kavaklıdere, Tunuz Cad. No: 63'deki Müessesemiz.
- İSTEKLİLERİN şartnamesiz esaslarına göre hazırlayacakları kapalı teklif mektuplarını, gecici teminatlarıyla birlikte en geç 21 MAYIS 1980 ÇARŞAMBA günü saat 14.00'e kadar Karabük'teki Müessesemiz Haberleşme ve Arşiv Müdürlüğünde bulundurulmaları ilan olunur.

(Basın: 14042-481)

3000 TUP SANAYİ TİPİ SLP.G. GAZİ SATINALINACAKTIR.

- Şartnamesi, bedelsiz olarak aşağıda adreslerden alınabilir.
- 1- KARABÜKTE: Demir ve Çelik Fabrikaları Müessesesi Tedarik ve İhmal Müdürlüğümüz.
 - 2- İSTANBUL'DA: Sirkeci, Yahkoşku Cad. Yahkoşku Han Kat: 4-5'deki Müessesemiz.
 - 3- ANKARA'DA: Kavaklıdere, Tunuz Cad. No: 63'deki Müessesemiz.
- İSTEKLİLERİN şartnamesiz esaslarına göre hazırlayacakları kapalı teklif mektuplarını, gecici teminatlarıyla birlikte en geç 21.5.1980 Çarşamba günü saat 14.00'e kadar Karabük'teki Müessesemiz Haberleşme ve Arşiv Müdürlüğünde bulundurulmaları ilan olunur.

(Basın: 13902-480)

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜNÜN 1944'TE HAZIRLADIĞI İRKÇILIK VE TURANCILIK RAPORU

Irkçılara göre en büyük tehlike Anayasa

TİT (Türkçü İntikam Tuğayı) ETKO

(Esir Türkleri Kurtarma Ordusu)

gibi cinayet örgütleri 1944'lerin gizli TGB

(Türkmen Gönüllüleri Birliği)nin devamıdır

Irkçılara göre

İrkçi kafanın hazin sonu

Nihal Atsız'ın bir şiiri var. Şöyle:
*Atsız oğlu yağmur denen
bu yağız çeri
Atılarak hepinizden daha
ileri
Güldürecek babasının yanık ruhunu;
Ruh ve yürek sağrıları anlamaz bunu...*

'Atsız'ın şiirinin edebiyat yönünden değerini tartışmayı bir yana bırakalım. Başka bir konuya değinmek istiyoruz. Şiirde adı geçen "yağız çeri" Yağmur, Atsız'ın oğludur. Atsız oğlunun herkesten daha ileri atılacağı söyleniyor. Ve "ruh ve yürek sağrıları bunu anlamayacağı"nı" iddia ediyor. Yağmur Atsız babasını güldürmedi. İrkçilik yolunu tutmadı.

Aynı şekilde birçok örnek var. Örneğin; Hasan Ferit Cansever'in oğlu Turgut Cansever. Ayrıca saf kan Türkçülerin Amerika'ya gelin gitmiş saf kan çocukları var. Şimdi Amerika kalı damatları ve arki karışımın torunları başlasınlar. İşte hayat böyle. İrkçilerin kafasındaki gibi değil. İşte o yüzden de böyle trajedi sonlar ortaya çıkıyor. Ama gerçekte trajedi değil, insanlık adına sevindirici. Amerika'ya gelin gitme kuzumda da kızamak gelmiyor içimden... Babasını belki de 'ilahi' bir cezaya çaptırıyor.

Emniyet Genel Müdürlüğünün 1944 yılında hazırladığı İrkçilik ve Turancılık raporunda yer alan Bozkurt çevresinin İrkçi görüşlerini gün yayınlamıştı. Bugün raporun "İrkçi Faaliyetlerin Hedef ve Gayeleri" bölümünü yayınlamaya başlıyoruz. "Başka milletleri Türkiye'ye yaşatmamalı" diyen İrkçilerin gördükleri en büyük tehlike Anayasayıdır. "Demokrasi, adalet ve barış için" bunlar, boş laflar diyen İrkçiler bir milleti birleşiren hususun ortak "kin" olduğunu iddia ediyorlardı. Aşağıda raporun İrkçilerin hedeflerini ve çeşitli İrkçi çevrelerin gizli faaliyetlerini açıklayan bölümünü aynen yayınlıyoruz.

III—BU FAALİYETİN HEDEF VE GAYELERİ

İrkçiler ve Turancılardan matbuat sahasında açık veya kapalı tezahürleri görülen faaliyetinin hedefleri, şimdiye kadar elde edilen vesikalarda bariz şekilde belirlenmiştir.

Maalesef memleketinde yüksek mevkî işgal eden Müslüman gayri-Türkler her şekilde tesir yaparak kendi soydaşlarını Türkiye'ye getirmeye ve hatta toplu bir halde en iyi yerleri iskan etmeğe muvaffak oluyorlar... Türkiye'de Türklerden başka yerli olarak 20 millet daha var. Bunların hepsini mensup veya İrkçilerin yakın buldukları memleketlere göndermek kabildir.

"ALMANYA VE İTALYA, BU BİRLİĞİ YAPMIŞTIR".
Reha Oğuz'un evrakından çı-

kan ve kendisinden başka bir kimse olmayan Avni Mo'ın imzasıyla yazdığı, (Türkçülüğün Ana Hatları) başlıklı yazıda, Türkçülük nedir? Ülkede İrkçi... Millyetçi... Türkçülük, millyetçilik, İrkçilik da müsterek... "Siyasi sınırlar ırkı izah etmez. Türkçülüğün İrkçiliği kana müstenittir. Aynı kandan olanlar başka diller konuşsalar, başka kanlılarla tapasalar, başka şef tasansalar, başka devletlerde yasalara bile İrkçilerdir... Almanya ve İtalya bu birliği yapmışlardır. Türkiye'de henüz bu birliği yapamamıştır. Milyonlarca İrkçimiz Adalarda, Afganistan'da, İran'da, Rusya'da ve Çin'de yaşıyor. Büyük Türk birliğini

Türkiye yapacak... Türkçülüğün İrkçilik ideolojisi şu suretle yapılabilir. Dahilde İrkçilik, tasfiyecilik, haricte İrkçilik. Anadolu Türkleri kuvvetlendikten sonra büyük İrk birliği yaratılacak her İrk üstünde Türk İrkçisi... Yine Reha Oğuz Türkçü'nün evrakı arasında (Birleşmek) başlıklı ve muhayyel Doktor Avni Mo'ın imzalı yazıda, gençlere şöyle hitap ediyor. (Etrafımızda yüz milyonlarca İrkçiler var. Bunlar en medenidir. Bunlar aramızda 20 milyon Türkiye'ye yapar. Bahusus İrkçisini tayin edememiştir. Osmanlı devletinden arda kalan menfaatinde düşünün, dalhavuk, tenbel, her şeyde, Türkçülüğe bile mutedil, burju-

va ruhlu yaşayanlarımızdan hiç ümidimiz yok. Onlar cemiyetimizden muhalac olduğu büyük İnkilabı yapamazlar. Ruhça ve enerjice genç olanları birliğe çağırıyoruz. Bugün kurtaracağımız birlik yarınki birliğe ve dünyaya hükmetmeye temin edecektir.)

Nihal Atsız'ın İstanbul'da ikamegahında yapılan aramada çıkan bir defterde el yazısı ile:
"Yüce Dilek, En Büyük Türkiye, Türkiye'yi başlık yazıda; bütün Türklerin Türkiye'de toplanması, Türkiye'de bulunan yabancı İrkçilerin Türkiye'ye tasfiye edilmesi, Türkiye'ye ahaliyi Türk İrkçilerden olan bütün memleketlerin İhaki ancak Türkçülüğün uğrunda çalışanlara alınır vana verilmeye yazılmaktadır."

Oğuz'un diğer birçok vaatları sayıldıktan sonra Oğuz'a alınırken, tabii olacakları mevasim anlatılmakta ve şu şekilde yemin edileceği ilave edilmiştir. (Oğuz Türkesinden başka Türkiye'ye yapmayacağıma and içiyorum) bundan sonra Oğuz olacak kimsenin bu yeminin altına imzasını kanı ile atacağını, merasimi idare eden eski Oğuz'un yeni İrkçileri hitap edeceğini kaydetmektedir. (Karşımızda duran parçalar, yıkılır, düşüncemiz Türkçülüktür. Sen ben yokuz, biz varız) merasim Oğuz'un arzusu önünde diz çökmek ve hususi bir şekilde el sıkışmakla nihayet buluyor.

"TÜRKİYE'DE BAŞKA MİLETLERİ YAŞATMAMALI"
Yine aynı defterden koparılmış bir sahife üzerine aynı yazı ile yazılmış siyasi dilekler başlık 20 maddelik nota şu fiirler vardır. Bütün Türkler, Oğuzlar Rumeli Oğuzları arasında (Pomaklar) hariç, Kazaklar, Kırgızlar, Özbekler, Başkırlar, Uygurlar, Kafkas Türkleri, Kaşgarlar, Kırmıllılar Türkiye'de toplanmalı, Türkiye'de başka milletleri yaşatmamalı, Türkiye'nin askeri, siyasi, iktisadi müdafasına elzem olan arazi Türkiye'nin olmalı

yabancı ile evlenen Türk yabancı sayılmı.)

Atsız'ın 1940 yılında Başvekil yazdığı bir mektupta Turancılık hakkındaki fikrin ana hatları şunlardır: Anayasamız ileri için en büyük tehliktir... Tarihte düşmanlara kin aşılacak için mektep kitaplarında, tadilat yapılmalıdır... Bir milleti birleştirin, toplu tutan müsterek kindir.

İRKÇİ FAALİYET
Bundan başka (Ulhi) başlık bir vesikada prensiplerinin:
1- Üç batından beri Türk hanedan gelen Türk kültürü ile yoğrulmuş Türk İlkisine inanarak, Türk milletinden İrkçilerden sonra ana program 8'inci maddesinde; ahaliyetlere (yani Türk İrkçilerine) karşı umumi boykot esasını konmaktadır diğer gayelere yetişmek için de tabii edilecek usuller;

1- Umumi manada neşriyat,
2- Söz (a) kenâi aramızda konuşmalar, (b) harice karşı davayı yamak ve fikirleri açmak,
3- İctimai teşekküllerde bilfiil çalışmak, (c) Halkvekillerinde bütün çalışmaları girmek faaliyet, (d) Talebe birliğinde, oradaki arkadaşlara teklifte bulunmak, (e) Hayri ve İctimai cemiyetlerde çalışmak ve yardım.

4- İrmi çalışmaları, olarak görülmektedir.
Taksim Lisesi son sınıf talebesinden Şevki Ersoy'a, Diyarbakır Lisesi talebelerinden Kemal Erkan'ın gönderdiği mektuplarda, Diyarbakır T.G.B. yani, Türkmen Gönüllüleri Birliği adına gizli bir cemiyetin kurulduğu ve bir şartnamesi, azalık şartnamesi, şifresi olduğu bildirilmekte ise de bunların henüz Diyarbakır'dan gelmediği ve ancak bu malumatın, (mektuplarda) bu teşekkülün dahi İrkçilik ve Turancılık gayesiyle meydana çıktığı ve Reha Oğuz'la temasta bulunduğu anlaşılmaktadır.

Yarın: İrkçilerin devlet görüşleri

Reşat Fuat'ın İrkçiliğe karşı 1944'de yazdığı broşür: «En Büyük Tehlike»

Efendiler ne halt ediyorsunuz?

Reşat Fuat Baraner'in 1943 yılında Türkiye'deki İrkçi faaliyetlerle ilgili olarak hazırladığı "En Büyük Tehlike" broşürünün "Efendiler Ne Halt Ediyorsunuz?" başlıklı bölümünü yaymıyoruz.

Bizim memleketimizdeki Türkçülük cereyanı da yine büyük bir Türk imparatorluğu kurulacak vaadileri Türk milletini yabancı isteklere alet olarak kullanmaktan başka bir maksat gütmektedir. Bu cereyanı bizim aramızda yaşatmak isteyen devletlerin bundan beklemedikleri gaye gayet sarhiştir. Çünkü, Türk olduğu iddia edilen topluluklar karşı tarafta bulunuyorlar; bizi böyle lüzumsuz ve faydasız bir sergüzeşte atmak suretiyle kendi karargahlarını bizim zararımıza kuvvetlendirmek istiyorlar.

Şimdiye kadar söylediklerimizi biraz daha aydınlatalım:
Bu cereyanın başında bulunanlar, daha doğrusu bu cereyanın memleketimize sokulmasına vesita ve alet olanlar arasında Zeki Velidi, İyaz İshaki, Muharrem Fevzi Toğay, Resulzade, Ahmet Caferoğlu, vesaire gibi Tatarlar, Azeriler, de vardır. Bu cereyanı asil körükleyenler de kendi halkları tarafından kuvvetli yurtlarından atılı, A olan bu adamlardır. Bunlar kendi öz vatanlarından kaçarak buraya gelmiş kimselerdir. Bazılar buraya gelmeden önce uzun seneler Almanya'da bulunmuşlar, buraya geldikten sonra da bu devletle ve Japonya ile sıkı temaslarını devam ettirmekteler. Birinci Cihan Harbinden sonra kendi milletlerinin bugünkü idare ve devlet sistemini kabul etmesiyile menfaatinin haleldar olan bu efendiler, sırtlarını, hem bizlere, hem de kendi öz memleketleri halkına tamamiyle yabancı olan devletlere dayayarak kendi şahsi menfaatleri hesabına Türkiye'yi tehlikeli bir oyuna sokmak istiyorlar. Bütün o memleket halklarının da Türk olduğuna, bizimle aynı İrkçilerden oluştuğuna icri şüpheyle onları kurtarmamı milli bir vazife olduğuna bize telkin etmek istiyorlar. Kendi halkları eğer bugünkü idarelerinden memnun değilse, istiklal ve hürriyetleri, iddia edildiği gibi zorla ellerinden alınırsa, bu efendiler neden doğrudan doğruya kendi milletleriyle bu işi yapmıyorlar?

Bu efendiler bizlere, hatta öz yurtlarından düşmanlarını bu işi yaptırarak hazıra konmak istiyorlar. Bir arap talibi Sark cephesinde Sovyetler aleyhine dönmüş gibi göründüğü sırada bu efendilerin keyfi yerine gelmiş, ayrılanlar kabarmıştı. Hatta bir rivayete göre bu efendiler kendi aralarında toplanarak Kırm'da, Azerbaycan'da ve sairede teşkilî arzulanan müstakil milli hükümetler içinde nezaret sandalyelerini paylaşmaya ve muvakkat hükümetler sıfatıyla Sark cephesine gitmeye bile karar vermişler.

Bu iddiaları ortaya atılan sadece bu yurt kaçakları olsaydı ve faaliyetleri sadece "kültür cemiyeti" adı altında kurdukları fessad ocaklarına münhasır kalsaydı, mesele bir dereceye kadar basitleşirdi ve insan onlara efendiler, sigındığımız bu alicenap memleketinde rahat ve uslu oturur, sizden başka bir şey istemiyoruz, diyebilirdi.

Fakat bunlara beraber ve bunların geniş faaliyetlerine müsait zemin hazırlayan, can ve gönülden uğrasarak Türk milletine tamamiyle yabancı olan bu fikirler nam ve hesabına çalışan yerli yurtaşlarımız da var.

İşte bunların nam ve hesabına çalışan yurtaşlarımızdır ki insanın canını sıkıyor ve Türk toplumu bu adamlar katipen affetmeyecektir. Bu adamlar tabii diğerleri gibi pek değilse de biraz daha kapalı şekilde aynı Türkçülük iddiasıyla, aynı propagandayı yapıyorlar.

Yarın: Yabancıların aleti

GÜNDEM dışı

Sendikamızın intiharı

TRT Genel Müdürlüğü işçilerinin sendikası Türk-İş'e bağli Haber-İş öyle bir tutuma girdi ki, çok kişi bu sendikamızın intihara karar verdiğini düşünüyor.

İşçi sendikası ne ile yaşar? Her şeyden önce kendisine üye olan işçiler ile. Üye sayısını çokluğu bir sendika için en sağlam temel sağlar. Bunlar bilinen şeyler ama, gelin görün ki...

TRT'de memur olarak çalışan yıllardır "grevli-toplusözlesmeli sendika hakkı" için mücadele ederken, TRT işçileri memur statüsüne geçilmek istiyor. Ve bu işçilerin sendikası olan Haber-İş'ten ses seda yok.

Bu işçiyle günün birinde Haber-İş Sendikası bir tek üyesinin bile kalmadığını, bütün işçilerin memur yapıldığını gördüğünde acaba ne yapacak?

Sanız, "Haber-İş" tabelasını "Heder-İş" diye değiştirmekten başka yapacak şey kalmıyor.

«Pamuk eller cebe»

Millî Eğitim eski Bakanı Ali Naili Erdem, Danıştay kararına uymadığı için kendisine kesilen cezanın 8 milyonunu ödemedi. Geriye kalan 1 milyonluk borcu da taksite bağlatmış.

AP'nin bir "Ali Naili Erdem Fonu" kurarak kendisine yardımcı olduğu yolundaki haberleri yalanlayan eski Bakan "Nerede o günler, bu paraları arkadaşlarımın borç olarak ödüyorum" diye yakmıştı. "Fon" hikayesinin uydurma olduğu daha baştan belli idi. Erdem cezaya çarptırıldığına AP'li parlamenterler, "pamuk eller cebe" sloganını ortaya atarak hiç de yardım niyetinde olmadıklarını ilk günden belli etmişlerdi.

Bütün bunlar bir yana, eski Eğitim Bakanının cezalarla ilgili bir sözü tarihe geçecek değerli.

Huylu huyundan vaz geçemediğine göre başka çare görmüyor.

En makbulü Timurtaş hoca

ERKAN İLDİZ
Cami kapısına kurulmuş işporta tezgahında sonuna kadar açılmış hoparlörün sesi ateşli bir vavuz konuşmasını duyuruyor gelene geçene. İşportacı, tablasına düdüğü kaset bantlarını başında bagıyıyor. "Haydi Timurtaş Hocanın son konuşması geldii...". Artık her cami hoesinde alışmaya başladığımız bir görüntü bu...

Yeni Cami önünde dini kaset bantlardan satan Hasan Hoca "En makbulü Timurtaş Hoca" diyor, "Günde otalama Timurtaş Hocanın 50-60 bandını satıyorum".
Daha başka bantlar da var tezgahında. Kurani Kerim, Abdü Semet ve Yeni Caminin genç imamı İsmail Akman'dan, İlahiler İmam Hatip Korosundan, Fetullah Gülen, İbrahim Çanakaleli ve Fevzi Mısırdan diğer aranan hocalardan...
Fakat Timurtaş Hoca diğerlerine göre daha çok bant döldürmüş ve piyasada en fazla tutulanı Timurtaş Hocanın 1977'den beri toplam 320 bantı bulunuyor.

Ancak piyasadaki durgunluk son günlerde bant satışlarını da etkilemiş. Hasan Hoca "Hayat pahalılığı bizim satışları da durdurdu. Eski canlılığı kalmadı. Anadolu'dan gelip toptan almadıkları günler satışımız çok düşük" diyor.

DUYDUNUZ MU?

Meteorolog karncalar

Çin'de karncaların davranışlarına bakarak yapılan hava tahminlerinin yüzde 80'i doğru çıkmış. 15 yaşında bir üniversite öğrencisi bu konuda bir çıkmama yaparak, hava iyi olacağına karncaların yuvalarını çevresini

temizlediklerini, bir fırtına ya da yağmur gelecekse yuvanın girişini kapattıklarını söylemiş.

Çinli öğrenciler karıra çıkarak bu konudaki incelemelerini sürdürüyorlar.

Karncalara bakarak hava tahmini yapmayı keşfetmek şerefi aslında şimdiki öğrencilere ait değil. Çin'de karncaların ve hava tahmini konusunda 2 bin 100 atasözünü bulunuyor. Ama atasözlerini inceleyecek tarihi bilgi mirasına sahip çıkmak ve bu mirası bugün için yeniden geliştirmek şerefi 15 yaşındaki Çinli çocuklara ait.

Açıkça

DOĞAN YURDAKUL

"Enayi misin?"

Hasan Fikret Ulusoydan, artık yayınlanmayan haftalık Halkın Sesi dergisinin Yazı İşleri Müdürlerindendi.

25 Mart günü, öğretmenlik yaptığı İzmir'de gözaltına alınmış. O tarihten beri Sağlıkçılar Cezaevinde tutulmuş bulunuyor.

Tutuklanmasının sebebi, 1976 yılında Devlet Güvenlik Mahkemelerinin almış olduğu giyabi tevkif kararı.

Ulusoydan, bu kararın alınmasından beri birçok mahkemeye girip çıkıyor. Karakollara ifade veriyor. Bu davalardan biri beraatıyla sonuçlanıyor.

Tutuklandığı tarihte, İzmir'de öğretmenlik yapmaktaydı. İzmir'de öğretmenlik yaptığı "basın suçları" nedeniyle gidip geldiği mahkemeler ve karakollardan başka, mezun olduğu Gazi Eğitim Enstitüsü, Milli Eğitim Bakanlığı, İzmir Milli Eğitim Müdürlüğü, Nüfus İdaresi ve Askerlik Şubesi tarafından da bilinmektedir.

Ama meğer dört yıldır aranmaktaymış da, bulunamamaktaymış! Hem de feshe-dilip, tarihe karışmış olan Devlet Güvenlik Mahkemesinin vermiş olduğu giyabi tevkif kararıyla!

Dua etsin ki, televizyondan "teslim ol" çağırısı yapıp, ardından da "vur" emri çıkarmamışlar!

Ve bir sabah ansızın İzmir'deki evine bas-kın yapılarak gözaltına alınmış. Oradan da İstanbul'a gönderilip tutuklanmış.

Evinde barkında oturup, işiyle gücüyle meşgul olan, hem de devlet memurluğu, öğretmenlik yapan, sonu gelmez basın davalarına gidip gelen, buna rağmen "kaçak" olarak yakalanan Ulusoydan, Sağlıkçılar Cezaevinden yazdığı mektupta başından geçen bir olayı anlatıyor:

"26 gündür cezaevinde olmama rağmen henüz ne savcılığa, ne mahkemeye çıkarılmamışım. Nihayet, 21 Nisan günü İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesinde tutuk-

suz olarak sürmekte olan bir duruşmaya çağırıldım.

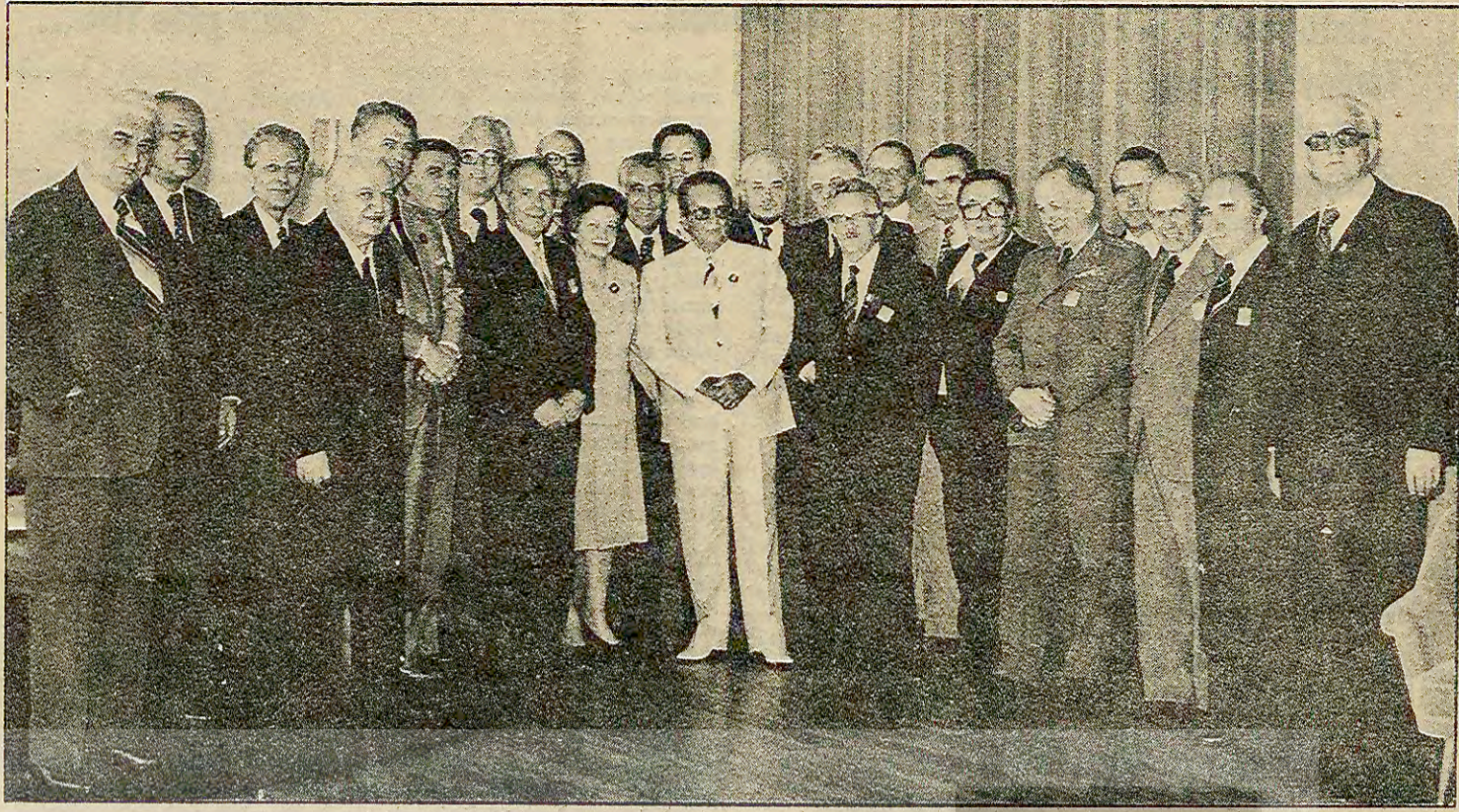
O sabah mahkemem olduğu söylendi ve cezaevi arama mahalline indirildim. Bir kargaşalık durumu vardı. Ama daha önce burayı görmediğim için önemsemedim. Adımı işaretleterek, kelepçelerek arabaya bindirdiler. 40 kişi cezaevi arabasına balık istifi gibi doldurulduk. Sonradan Çarşıkapı olduğunu öğrendiğimize yere yaklaştığımızda bazı tutuklular jandarmaları testrsz hale getirdiler ve 23 kişi arabadan atılarak kaçtı. Geriye ben dahil 17 kişi kaldık. Jandarmaların elleri kelepçelenmiş ve tüfekleri alınp uzağa atılmış durumdaydı."

Olayı herhalde hatırladınız. İşte bizim "müthiş kaçak" Ulusoydan da 23 kişinin firar ettiği o arabadaymış. Ama ne hikmetse kaçmamış!

Gazetelerin yazdığına göre bu olayda kaçmayanlar, "Seriattın kestiği parmak acımaz, biz cezamıza razıyız" demişler.

Ulusoydan'ın dediği ise şu: Bir kere adli bir gelenek var. Basın davalarının sanıkları, ceza kesinleşinceye kadar tutuksuz olarak yargılanırlar. İkincisi bu tutuklama kararı ortadan kalkmış olan DGM tarafından verilmiş. Üçüncüsü, iddia edilen suç, ortadan kalkmış olan MC'ye hakaret. Dördüncüsü, aynı davanın diğer sanıkları tutuksuz olarak yargılanıyor. Beşincisi, yazı işleri müdürlerinin cezalarını para cezasına çeviren kanun var. Altıncısı sanığın işi, ikametgahı belli, delillerin yok edilmesi söz konusu değil, vb. Yani neresinden bakılırsa bakılın ortada haksız bir tutuklama var. Çıkarıldığı ilk duruşmada tahliye edilmesi gerekir. Ama işin köü tarafı bir türlü savcıya, mahkeme ve çıkarılmıyor.

Şimdi ister misin Ulusoydan, daha ne kadar zaman sonra karışına çıkarılacağı belli olmayan savcı da kabahati sende bulsun. "Enayi misin oğlum, o zaman niye kaçmadın da, bunca zaman içeride yatın" diyerversin?

Tito, Yugoslavya Komünistler Birliği Merkez Komitesi üyeleriyle (soldan sağa): Vladimir Bakarić Milli Savunma Komitesi Başkanı (dördüncü), Lazar Kolisevski, şimdiki Devlet Başkanı (altıncı), Cvjetin Mijatović Kolisevski'nin yerine başkan olacak (yedinci), Dusan Dragosavac, Parti Prezidyumu Sekreteri (onbirinci), Vasilin Djuranović (onyedinci), Stane Donac (onsekizinci), Savunma Bakanı General Nikola Ljubicić (on dokuzuncu), Milos Minic (eski Dışişleri Bakanı (yirmibirinci))

YUGOSLAVYA NASIL VE KİMLER TARAFINDAN YÖNETİLECEK?

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Yugoslavya Devlet Başkanı Tito'nun ölmeden önce ülkesine bıraktığı bir miras da önerdiği Parti ve Devlet Başkanlığı seçimidir. Tito, ölümünün ülkede bir boşluk yaratmaması için bu sistemi geliştirmişti. Şimdi kamuoyu, bu sistemin nasıl çalışacağını ve hangi siyaset adamlarının ön plana çıkacağını merak ediyor.

Yugoslavya 22 milyon nüfuslu bir ülke. Ne var ki Yugoslavya'nın bir özelliği var. Halkı 18 değişik milliyetten oluşmuş. Ayrıca dini kökenlerin de belli bir etkisi oluyor.

Yugoslavya'daki 18 milliyet, 6 Federal Cumhuriyet ve 2 Özerk Bölgede toplanmış durumda. Bunlar Bosna-Hersek, Hırvatistan, Makedonya, Slovenya ve Sırbistan Sosyalist Cumhuriyetleriyle Kosova ve Vovodina Sosyalist Özerk Bölgeleridir.

Yugoslavya'da Federal Meclis en yüksek iktidar organıdır. Fakat Meclis toplandıktan sonra zaman zaman Federal Cumhuriyetin önemli işlerini Başkanlık Kurulu (Presidium) yürütüyor. Bu Presidium her bir Federal Cumhuriyet ve Özerk Bölgeden gelen bir temsilciden oluşuyor. Bunlar en fazla 5'er yıllık iki dönem için seçilebiliyor. Başkanlık Kurulu üyeleri her yıl aralarından bir Başkan seçiyor ve bu kişi o yıl için Devlet Başkanlığı görevini yürütüyor.

İktidardaki, Yugoslavya Komünistler Birliği de benzer bir şekilde önerli sistemle yönetiliyor. Partinin Presidyumu 24 kişiden oluşuyor. Burada, Devlet Presidyumu üyelerinin yanı sıra, bazı önemli bakanlar, sendika, gençlik ve birleşik cephe örgütleri temsilcileri yer alıyor.

Bakanlar (Federal Yürütme)

Kurulu da çeşitli milliyetlerin temsilcilerini içinde topluyor. SİYASET SAHNESİNDEKİ İSİMLER

Şu anda Devlet Başkanlık

Kurulunun başında Makedonyalı olan 65 yaşındaki Lazar Kolisevski bulunuyor. Kolisevski'nin mayıs sonunda görevi bitiyor. O-nun yerine Hersek Cumhuriyeti

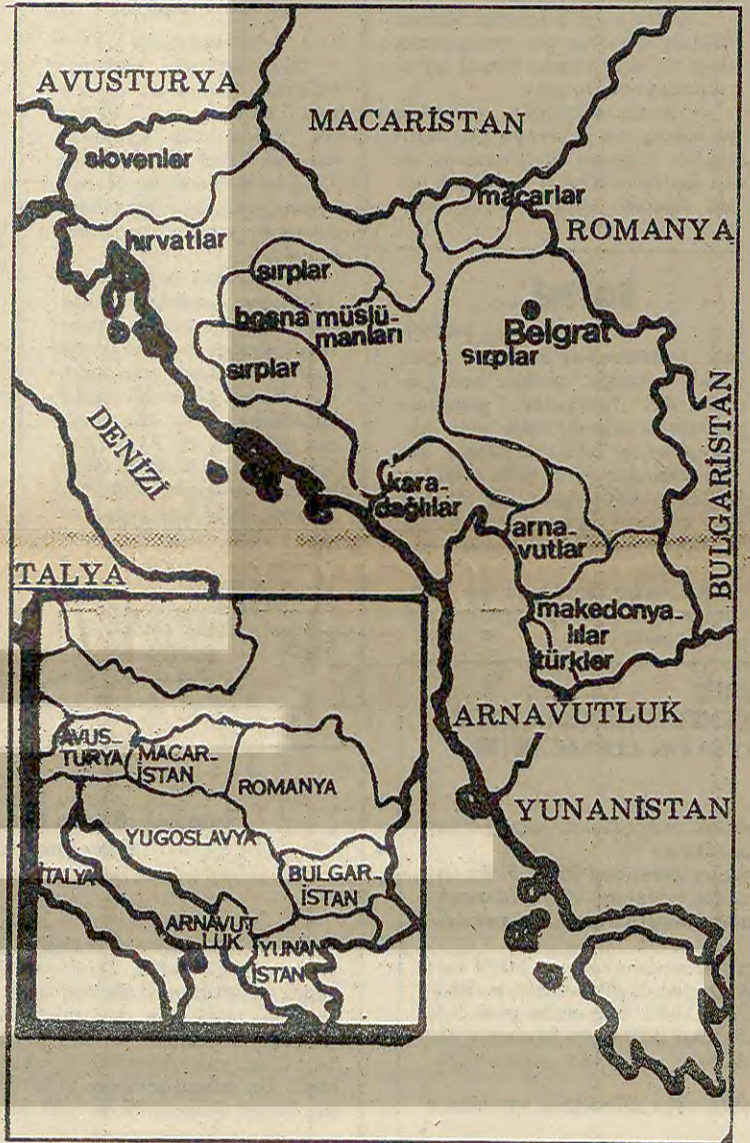
ni temsil eden Mijatović geçecek. Yugoslavya Komünistler Birliği'nin dönem başkanı ise Stevan Doronjski. Vovodina Bölgesinden bir Sırp olan Doronjski'nin görev süresi ekimde sona erecek.

Bu isimlerin dışında, Parti Presidyumu Sekreteri 60 yaşındaki Dusan Dragosavac ve Devlet Presidyumu Genel Sekreteri General Ivan Dolnicar yönetiminde etkili kişiler.

Öte yandan, 63 yaşındaki Savunma Bakanı General Nikola

Ljubicić, Milli Savunma Komitesi Başkanı Hırvat asıllı Vladimir Bakarić, Genelkurmay Başkanı 67 yaşındaki Branko Mamula, şimdiki Bakanlar Konseyi Başkanı Veselin Djuranović'in dış siyasette sözü geçen kişileri arasında yer alıyorlar.

Bunların dışında 54 yaşındaki Stane Dolac'ın yabancı partilerle olan ilişkilerle ilgilendiği, eski Dışişleri Bakanlarından 65 yaşındaki Milos Minic'in dış siyaset konularında söz sahibi olduğu belirtiliyor. Minic ayrıca, Sovyet müdahaleciğine karşı kesin tutumuyla da tanınıyor.

Yugoslavya'daki başlıca milliyetlerin buldukları bölgeler

Deng Xiaoping: "Başkan Mao'nun Uç Dünya Teorisini yüksekte tutuyoruz"

DIŞ HABERLER SERVİSİ
Çin Başbakan Yardımcısı Deng Xiaoping Çin'i ziyaret eden Zambiya Devlet Başkanı Kaunda ile yaptığı görüşmede, "Başkan Mao'nun ortaya koyduğu Uç Dünya Teorisini yüksekte tutuyoruz" dedi. Deng Xiaoping şöyle konuştu: "Çin daima Üçüncü Dünyanın bir üyesi olarak kalacaktır. Asla hegemonyacılik yapmayacak, her zaman proleter enternasyonalizmi yüksekte tutacak ve hegemonyacılığa karşı çıkacaktır."

Deng Xiaoping daha sonra Zambiya Devlet Başkanına Çin'in deneylerini ve sosyalist inşada çıkardığı dersleri anlattı. Deng Xiaoping Mao Zedung'un Çin hakimiyetini inşa etmede önderlik ederek yaptığı katkıları övdü. Deng Xiaoping Çin halkının şimdiki uyguladığı modernleşme programını Mao Zedung ve Çu En Lay'ın ortaya koyduğunu söyledi.

Bugünden başlayarak okuyucularımızın gazetemize sordukları çeşitli konuları bu köşede cevaplandırarak, ayrıca ülkemizin çeşitli sorunlarını ele alarak çözüm önerileri getirmeye çalışacağız. Sorularınızı ve konu önerilerinizi bekliyoruz.

sorular ? Düünden bugüne ekonomik buhranın cevaplar nedenleri (1)

SORU: Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik buhran nasıl doğup gelişti? Bu buhranın nedenlerini hangi gruplarda toplayabiliriz?

CEVAP: Çektiğimiz ekonomik sıkıntıların nedenleri hakkında herkes bir şeyler söylüyor. Kimine göre buhran sadece iç kökenli, yapsal ve uzun vadeli, yani Türkiye ekonomisinin yıllardan beri oluşmuş genel karakterinin bir ürünüdür. Kimine göre ise ekonomimizin temelde bir hastalığı yoktur ve yalnızca kısa vadede kötü yönelmesi bazı darboğazlara sürüklenmesine yol açmıştır. Bazıları bu darboğazlardan 1975-77 yıllarının MC iktidarlarını, bazıları ise 1978-79 yıllarının CHP iktidarını sorumlu tutmaktadır. Öte yandan buhranın Türkiye kaynaklı olmayıp, tamamen dış dünyadan bize yansıdığına öne sürülenler de vardır. Bunlar arasında dış dünyayı sadece "Batı kulüp" olarak alanlar bulunduğu gibi, dünya ekonomisi buhranını tamamen OPEC'in (Petrol İhraç Eden Ülkeler Teşkilatı) 1973'ten bu yana petrole uyguladığı zamlara bağlayanlara da rastlanmaktadır.

Hani bir fikir vardır, dört-beş kör hayvanat bahçesinde bir filin etrafını almışlar, fil nedir bilmediklerinden ellerine yoklamaya başlamışlar tanınmak için, Derken biri kuyruğunu tutup "ben anladım, fil ip gibiymiş" demiş.

İkincisi kulağını yakalayıp "hayır sen yanıyorsun, fil yelken gibiymiş" demiş, diğeri ise bacağına sarılıp "ikiniz de bilemediniz, fil direk gibiymiş" diye başlamış... İşte bizde ekonomik buhran tartışılırken bu körlüğün hakim sınıf partileri oynuyor. AP'si, CHP'si, MSP'si ve MHP'siyle Türkiye'yi yıllardır yöneten partilerin her biri büyük burjuvazinin ve toprak ağalarının bir kesiminin sözcülüğünü yapıyor. TKP, TIP, TSİP ise hakim sınıf karakterlerini Sovyetler Birliği'nin emperyalist burjuvazisinden alıyorlar. Bu yüzden bu partilerin her biri gidisatli kötüliğünde kendisinin ve temsil ettiği kesimin sorumluluğunu gizleyip, suçlu diğerlerinin üstüne atmaya uğraşıyor. Her biri diğerlerinin kirlili çamaşırlarını belli ölçülerde sergilerken kendi marifetlerini halkın unutturmak istiyor. Dolayısıyla hiç biri Türkiye halkına buhrandan çıkış yolunu gösteremiyor. Geleneksel tipteki sağcı partiler çözümü zamlarda ve Batıdan kredi temininde ararken, Sovyet yanlısı yeni tip gerici Türkiye için "derhal sosyalizm"den başka çare olmadığını ileri sürerek, sanki ülkemiz bir devrim arifesindeymiş gibi "Tek Yol Devrim" sloganları atan maceracıları ateş hattına itiyorlar.

Tıpkı filin etrafını alan körlükler gibi bu partilerin söylediklerinde küçük de

olsa bir doğruluk payı vardır. Ama gerçek bütünü onları bölük pörçük ve tek yanlı iddiaların toplamından fazla ve farklı bir şeydir. İçinde bulunduğumuz ekonomik buhranın nedenlerini arasında başlıca şu gruplarda toplayabiliriz:

(1) Buhranın uzun vadeli nedenleri: Bunlar Türkiye ekonomisinin 1950 öncesinde, hatta ta 1930'lardan kalma yapılarının ve dünya emperyalist sistemi içindeki yerinin mirası olan nedenler diye de nitelendirilebilir.

(2) Buhranın orta vadeli nedenleri: Bu grupta 1950'lerde Demokrat Partinin ve 1960'larda Adalet Partisinin güttüğü politikalar ile bunların Türkiye ekonomisine hediye ettiği hastalıklar yer almaktadır.

(3) Buhranın kısa vadeli nedenleri arasında, dışsal olanlar: Dünya ekonomik ve siyasi buhranının son on yıldaki gerçek seyri bu bölümde değerlendiriliyor.

(4) Buhranın kısa vadeli nedenleri arasında içsel olanlar: Bu etkenleri 1974'deki ilk CHP-MSP koalisyonunun, 1975-77'deki MC'lerin ve 1978-79'daki CHP hükümetinin kötü yönetimleri biçiminde ifade edebiliriz.

Gönlüğü gibi bizim tahlimimiz buhranın hem uzun vadeli (yapsal) ve hem de kısa vadeli nedenlerini; dünya çapındaki ekonomik ve siyasi kargaşah-

ğın ülkemizi bu kadar sarsmasında hem AP'nin ve MC'lerin, hem de CHP'nin sorumluluk payını; çıkış yolunu çizerken hem Amerika'yı hem de Rusya'yı hesaba katmak gerektiğini birlikte kucaklamaktadır.

Buhrandan adım adım çıkış için Türkiye'nin izlemesi gereken yolu şöylece özetleyebiliriz:

(1) Önce buhranın kısa vadeli içsel nedenlerini altetmek. MHP'den ve sağta soldan kaynaklanan anarşiyi önlemek, Bağımsızlık ve demokrasi temelinde, iç kutuplaşmayı hafifletmek milletlin birliği sağlamak.

(2) Böylece dünya ekonomik buhranına ve iki siper devletler arasındaki yeni den paylaşımla mücadelelerini yarattığı tehlikelere daha iyi göğüs germe olanağına kavuşmak.

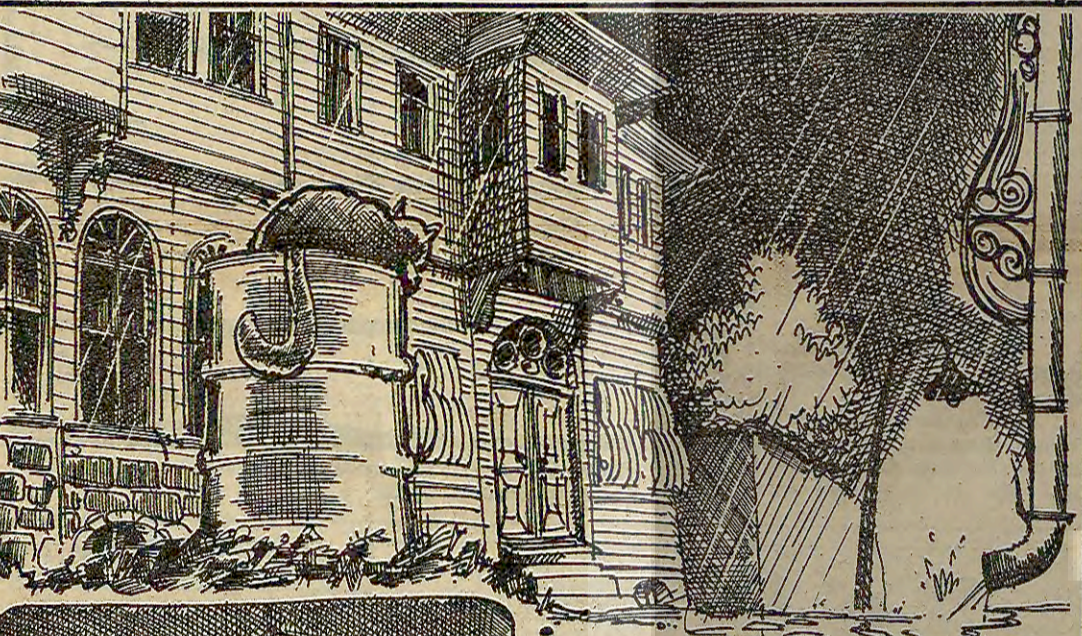
(3) Bu arada Türkiye ekonomisinin 1950'lerden ve 1960'lardan kalma hastalıklarını, özellikle petrol ve sanayi güdükleri açısından aşırı dışa bağımlılığı milli ekonomimizi güçlendirerek adım adım gidermek.

(4) Nihayet, ülkemizin sırtındaki iki büyük kamburu, emperyalist sömürçü ve toprak ağalığını, bir milli demokratik devrim ile kökünden taşıyarak, Onümüzdeki günlerde bu konulara açıklamaya devam edeceğiz.

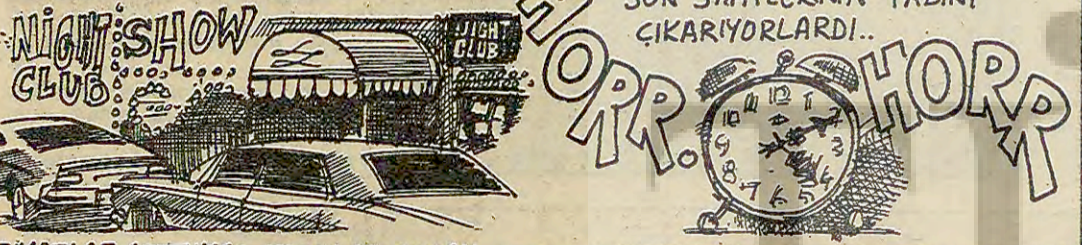
(Aynı konudaki sorulara ve cevaplarına yarın devam edeceğiz.)

HAKYEMEZ HAKKI'NIN MACERALARI

ERHAN YALVAÇ

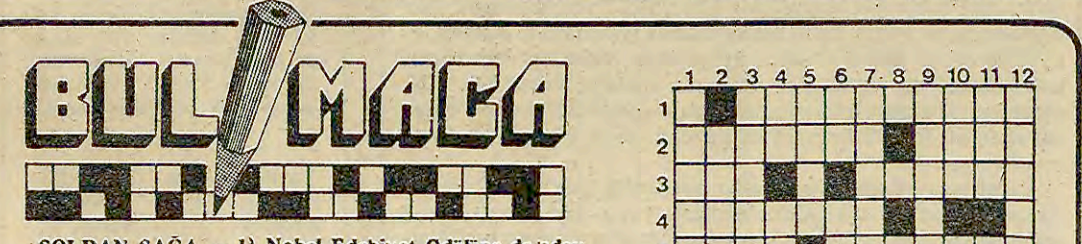

İSTANBUL FIRTINALI BİR NİSAN GECESİ YAŞIYORDU, GÖK YIRTILIRCASINA GÜRLÜYÖR. YAĞMUR SULARI KANALİZASYONSUZ SOKAKLARDAN BİR SEL HIZIYLA AŞAĞILARA AKIYORDU... BİR AZDAN SOKAKLARA DOKÜLECEK İŞÇİLER, KÜÇÜK ÇIÇAKLAR UYUKLARININ SON SAATLERİNİN TADINI ÇIKARIYORDLARI...

FIYATLAR ARTTIKÇA KASALARI DOLAN NEŞELERİ İLE GERDANLARINDAKİ VE ENŞELERİNDEKİ KATLAR VE PIRLAKTALAR ARTANLAR BİLE SON EĞLENCELERİNİ TAMAMLAMIS UYUKLARINA ÇEKİLMİŞLERDİ. SADECE... EYET SADECE BİR KİŞİ UYUYUYORDU. İSTANBUL'UN TÜRKİYENİN VE HATTA DÜNYANIN TANINMIS İS ADAMI SAYIN BAY HAKKI HAKYEMEZ KENDİSİNİ SİMSEKLERİN GÖRÜNTÜSÜNE KAPTIRMISTI..

KAFASININ İÇİNDE BİMBİR DÜŞÜNCE OYNAMAKTAYDI DEVAMI YARIN

SOLDAN SAĞA — 1) Nobel Edebiyat Ödülüne de aday gösterilen ünlü romancımız 2) Sinir hastalıkları; TERSİ Bilgin 3) TERSİ Suriye'nin başkenti; Tahılın saptan ayrılması ve saplarının saman durumuna getirilmesi için yapılan döme işi 4) Kimi sazlarda kalın ses veren tel ya da kırılsı 5) TERSİ Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nün kısa adı; TERSİ özellikle kız gecelerinin sevilen yemişi 6) Çalgımsız en önemli hastalıklardan; Beyaz 7) TERSİ bir ünlem; TERSİ pislik; Genişlik; Dumandan buraktığı 8) Baston; Karadeniz'de bir ilimiz.

YUKARIDAN AŞAĞIYA — 1) Vietnam tarafından işgal edilen bir Üzakedüğü; İkinci 2) Zaman bildiren bir araç; Müzikte dur işareti 3) Eski devirde kadınların başlarına örttüleri ince örtü 4) TERSİ su; TERSİ topraktan alınan kira 5) Camdan yapılmış ağzı dar ince uzun kap; Fransa'da bir şehir 6) Dünyanın uydusu; TERSİ geçen yıl ölen Göztepe'nin eski milli futbolcusu 7) Retin alan 8) TERSİ limonluk 9) TERSİ Samsun'un bir ilçesi; Tahılların öğütülmesi hali 10) Araçta alfabelisinde m sesini veren harfin adı; Samanyun simgesi 11) Karışık renkli; Ereğli Kömür İşletmelerinin kısa adı 12) TERSİ ince uzun oyuk; TERSİ akıl.

DUNKU BULMACANIN ÇÖZÜMÜ SOLDAN SAĞA: 1) koB, Sten, 2) İtfar, taseK, 3) Tıcaert, rös, 4) An, nasıl.. 5) Pi, da, Şivan, 6) riad, İt, 7) Mat, Utanmaz, 8) İt, Oba, ekris, YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Kitap, Mi, 2) ot, İrat, 3) İca, İT, 4) Branda, 5) Ar, aduB, 6) sfen, Ta, 7) Taşra, 8) Et, Si, Ne, 9) nariv, mK, 10) Sıla, aR, 11) reS, nizi.

İSMET ZEKİ EYUBOĞLU

Sayın Aziz Nesin en bol yazar, en çok kazanan, en ilginç, en serüvenli yazarımızdır. Ya da yazarlarımızdan biridir. Yazarlarımızın yaşadıkları arasında kimi yerde iççelik, kimi yerde kopukluk vardır. Yazarlık gücünü alay, yergi konularında yoğunlaşarak yazının özelliğinden biri de öf yumurtadan bir kaç civciv çıkarmasıdır. Kimi yapıtları okuyucuyu öylesine sarar ki bitmeden bırakılmaz, kimi yapıtları da başladığı yerde biter. Çok yazmanın, uzun yazmanın büyüme kapılan bu güçlü yazarımız, bütün yapıtlarında, kendi kendini yargıladı, belli anlayışla kişiselleştirdiği süzmeceyi Onun bütünlüğü dağıtmıştı, dağıtmıştı bütünlüğünü. Bir yapıtı okuyan onun için açık bir yargıya varamaz, bütün yapıtlarını okuyan da ne söyleyeceğini kestiremez kolay kolay.

Bu övgülü girişten sonra konuya geçelim. Güncelmeceyi, dilimin altında baklanın bulunmadığını inanacağıma uarmam. Ben bir okuyucuymun, edindiğim izlenimleri söylemek isterim.

Bu uzun soluklu yazarımızın yapıtlarında egemen olan alay, yergi öğelerinin kitaplarının sayısından çok mu çok az

Aziz Nesin

olduğunu söyleyelim önce. Olaylar birbirine düğümlüdür, yalnız boyaları değişiktir. Yergi, alay öğeleri yeni değildir. Halk dilinde geçtiği sanılan alay, yergi kavramlarının İstanbul ağzı dışına taşığı, geniş bir alana, halk kesimine yayıldığı da pek söylenemez. Sözleşmiş ödü, it, eşek, köpek, kereste, hımbıl, hiyar gibi sözcüklerin halk dilinde geçmesine karşılık sayın yazarın yapıtlarında İstanbul argosuna dönüştüğü açıkça görülür. Daha önce Hüseyin Rahmi, Osman Cemal, Ahmed Rasim gibi İstanbul dışına çıkmamış yazarların yapıtlarında, Refi Cevad Ulunay'ın yazılarında geçen bu sözcüklerin A. Nesin'in dilinde yeni bir anlama dönüştüğü de ileri sürülebilir. Onun yaşadığı düşünce ortamıyla daha önceki yazarlardan farklı, yeni bir anlayış birliği vardır. Bu konuda bir yenilik bulamazız.

İmdi A. Nesin'in bütün yapıtlarında odaklanan bu "esprî" türünün bir geleneği çizdiği üzerinde yürüdüğünü söyleyemeyiz bir engel yoktur artık. Onun yoğunlaştığı bu "esprî"nin halk dediği de "İstanbul ağzı", daha doğrusu bir "kentsoylu esprisi" olduğunu görürüz açıkça. Olayı biraz daha genişletip eskilere götürürsek karşımıza İncili Çavuş'un çıktığını görürüz. İncili Çavuş bir Saray kişisidir. Saraylıdır güldürür, onların güzelliklerini okşayıcı alaylar, güldürmeler söyler, en ağır, en dokunaklı

igneleyici satışmaları bir güldürü küğünde ortaya atar. Bunun bir benzeri de Bekri Mustafa'dır. Bu iki güldürü kişisinin yarattığı "esprî dünyası" büyük halk kesimine yabancıdır. İkisi de belli çevrelerin insandır. Halk çoğunluğunun güldürücileri Nasrettin Hoca ile Bektaşî'dir. A. Nesin'de bulduğumuz öge ise bu ikisinden uzaktır.

Anadolu insanının alay, yergisi genellikle yaşanan olaylardan kaynaklanır, saray yöresindeyse gerçek olaydan çok sözyünelen, bir olayla dolaylı olarak sözyünelen arasında kurulan bağlanıya, dayanılır. Bu bağlantı da pek inandırıcı değildir, bütün gücünü güldürme gücünden alır. Bu güldürme türünü Divan yazınında da görürüz. Tek ayrık Divan yazınının dilindedir. Divan ozanının Arapça-Farsça-Türkçe içli dışı olan dilhile yaptığını İncili Çavuş, Bekri Mustafa daha kolay anlaşılır bir dille koyar ortaya. Birbakıma onları yaratan da halktır. Halk Saray'ı alaya almak, yemek, gülmek, gülmek için bu iki güldürücüyü yaratmıştır, onların dilhile kendi düşüncelerini açığa vurmuştur. Ancak çevre gene dardır, Hoca ile Bektaşî gülmeleri gibi geniş bir alana yayılmaz. Bu güldürücülerden Saray yöresinde kalanlar Divan yazını geleneği, halk kesiminde yaşayanlar ise Anadolu insanının gülme bilincine bağlıdır. Yukarıda adı geçen yazarların yaptıkları

da İstanbul yaşamında Divan yazını geleneğini sürdürmekten, "İstanbul ağzı"na yeni bir biçim vermekten öteye geçemez.

A. Nesin'de büyük vurguların, soyguncuların, politika çıkarıcıların, yakınlarını kayıncıların oluşturdukları kötü topluluk alaya alınıyor, yerilir, bütün yadsızlıklarıyla utanmazlıklarıyla ortaya konur. Ancak bunları yaparken uygulanan yöntem gene gelenektir, il yamından, İstanbul toplumundan kaynaklanır, halk kesiminde geçen olaylara uzaaktan, yazı masasından bakılır, olayların içine, halkı arasına, Anadolu insanının yaşama ortamına girilmez. Bu da gerçekçi bir tutum değildir. Polise ilgilî soruşturmalarda olduğu gibi, olayın kişileri genellekle toplumdaki soyutlanma, boşlukta duran, birer güneşgözüğü niteliğinde varlıklardır. Sözleşmiş konu edinen vurguncu kimdir, nerdedir, hangi olayların içinde yer almış, olaylarla kişiler arasında, yer bakımından, bağlantı bulunmaz. Bizim toplumumuzda kişilerin adlarını açıklamak bir suçtur, ancak bu suç olayın niteliğini değiştirmeyi, suçluyu soyutlamayı da gerektirir. İşte yazımızın kulak arkasına atıldığı bu gerçekler onun ayaklarını yerden kesmektedir. Yazar olan değil de ondan yazıyı içselleştiren boyuna. Onu toplumsal gerçeklerin dışına iten, masa başında düşünmeye sürükleyen de bu davranışlardır.

16.1.1978 (4)

«Orhan Peker ters bir adam, kavgaya ettik» dedi Çetin Öner.

"Gördüğün gibi" dedim.
"Gördüğün gibiyen fena sayılmazsın" dedi Feridun Taşkın.
"Meyhane sohbetleri devam ediyor mu?"
"Eduyor" dedi.

"Dün ben de Feridun Beylerle birliktedim. Topluğum çok sevdim" dedi Aziz Nesin.
Feridun Taşkın, Aziz Nesin'in kitaplarıyla birlikte benim Kavga'yı da aldı, oğlu Suhan Taşkın'a imzalatı. "Delikanlı kitapları seviyor" demek?"

"Çok okuyor, cin gibi" dedi Feridun Taşkın, biraz gezindi, elini uzattı. "Yann öyleye doğru bana gelsem, yemek yeriz."
"Gelim" dedi.

Okurların çoğalmasında Aziz Nesin'in keyiflendirdiği. Vedat Türkali, Erol Çankaya ve ben tek tük imzalıyorduk.
Erol Çankaya, izmaritten yaktı sigarasını, dumanlattı.

Çetin Öner, gözlerini bana dikmiş gülmüsyordu. "Selamünaleyküm nasıysa güzel gardsam" dedi.
Sağ elini göğsüne götürdü Çetin Öner, "Aleyküm selam ağam" dedi.

sayılı günler

MUZZAFFER BUYYUKÇU

"Gülbibiği res" elki yirmi tane horoz resmi yapıp ve... bana armağan ettiğinden satı" dedi Çetin Öner.
Aralarındaki ilişkinin bu noktaya nasıl geldiğini kestiremediğimden "bu köti" dedim.
"Dahası var" dedi Çetin Öner, "Hadi bu olur diyelim, kendi tutumdu, yargılamayay, eleştirilme mi göze almıştı, ama televizyonda yaptığın konuşmada son çalmalarını açıklarken -Bu ho rozlar yüzünden birisine de kitap yazdırdım- demez mi? Ona kızdım. Oysa ben kitabı yazdıktan epey sonra kendisine verdim, resimlemesi için. İnsan dışmanına yapmaz bu kalışlığı." Öfkelenmişti.

"Sarırdım" dedim.
Nezih Danyal, "Orhan Peker'le müthiş bir gün geçirdik" dedi, anlatmaya başladı. Gölbüşme gitmişler cümleler cemaat, içmişler, eğlenmişler, akşam basırlı otomobile binecekleri sırada Orhan Peker, talahara doğru yürümüşü bağırarak, acıyıp sesler çıkararak, bir büyüğü gibi hareketler yapıp ve doğayı, boşluğu, rüzgân, bitkileri, yumurklamış. Seslenmişler, umursamamış, kavgamış sirdiriyor, sağ solu yumurklamıyormuş... "Bırakalım bunu burada dedi, gaz bastık. Otomobilin arkasından öyle bir koşması vardı ki görecektin..." "Bırakmadınız ya..." dedi.
"Bırakmadık" dedi Nezih Danyal.

"Doğayla bütünleşmek mi istiyordun acaba?"
"Sarhoştun..." dedi Nezih Danyal.
"Sarhoşluk değiştirdi demek onu, başka bir kimliğe soktu."

"Yabancı ülkelerdeki basıklarda Orhan Peker'in resimlerini koydurtmayacağım" dedi Çetin Öner.

Piposunu tüttürerek dikildi Özdemir İnce, "Merhaba Muzo" dedi.
"Merhaba arkadaş."

"Cemal Süreya'ya beraberdik, seni sordu" dedi Özdemir İnce.
"Buraya neden gelmedi" dedi.
"Milkvaylar Birliğine doğru gitti, oysa Tavukçu'da içecek."

"Herhalde önemli bir işi vardır" dedim.
"Aranz açık mı?" dedi Özdemir İnce.
"Yooo" dedim. Cemal Süreya, zaman zaman Ankara'ya geliyor, birkaç gün ya da bir gün kalıyor, İstanbul'a dönüyor. Çoğu kez görüşmüyorduk. Son gelişinde beni aramış, "Telefon etsin" diye benihlemiş. Etmış ama bulamamıştım. Uğradığım Remzi İnanç'tan "Az önce buradaydı, seni sordu" yanıtını almıştım. Canım sıkılmıştı. Bir türlü rastlaşamıyorduk. O gece Remzi İnanç, Mete Buharalı'ya birlikte Metin-Füsun Altık'lara gitmişler. Cemal Süreya, Selçuk Baran, Yıldız İnceoş oradaymışlar. Şarkılar, türküler söylemişler, gecenin bütün boşluklarını doldurmuşlar; uzun süre benden söz etmişler; Cemal Süreya biriktirilmişin ilginç yanlarını tatlı tatlı anlatmış, "Şimdi burada olsaydı..." demiş, telefon bulsalar-mış çağıracaktım. Bunları bana nakleden Remzi İnanç'a, "Çağıraysanız gelmezdim" demiştim. "Neden? Vakit geç diye mi?" Kırıngınlık, hayranlık. Ben ilk akla gelmesi gereken kişilerdenim, sonradan hatırlanmaktan hoşlanmam" karşılığını vermiştim.

"Sizi istiyorlar" dedi biri, kalktım. Üç kişiye (Kavga) imzalatım. İmza işi bitip Aziz Nesin, Vedat Türkali, Erol Çankaya geleneğe uyarak okurlarla konuşmak için sahnedeki yerlerini almış, Özdemir İnce, Çetin Öner ve ben usulca sıvıştık oradan...

Telefon çalıyordu gene. Bir paket Birinciyle parann istümlü uzatan hizmetli telefona baktı, not aldı.
Kahveyi bitirdim. Feridun Taşkın, kapıyı hızla açtı, "Seni beklettikim, kusuru hekma" dedi, omuzumu okşadı, koltuğuna oturdu, "Nasıl?"
"İyi olmaya çalışıyorum" dedim.
"Hep öyle" dedi Feridun Taşkın, çalan telefona uzandı.

BİTTİ

Günün sanat olayları

Mehmet Esen "Düş ve Gerçek" adlı meddah gösterisinde

GÖSTERİ

● İSTANBUL Tünel Kültür-Sanat Evinde, bugün 18.30'da Erol Toy'un "Düş ve Gerçek" adlı meddah türündeki yapıtı, Mehmet Esen tarafından sergileniyor.

● İSTANBUL Atatürk Kültür Merkezinde, 18.00'de Federico Fellini'nin SONSUZ SOKAKLAR (La Strada) adlı 1954 yapımı filmi var. 1956'da ABD'de "En iyi yabancı film Oscarı" alan bu yapıt, kadının Batı toplumundaki yerini, mal gibi alınıp satılışını eleştiriyor.

● İSTANBUL İtalyan Kültür Merkezinde, Mauro Bolognini'nin ESKİ MERDİVENLERDE (Per Le Antiche Scale) adlı 1976 yapımı filmi sunuluyor. Başrollerde M. Mastroianni ve F. Fabian var.

● ANKARA İtalyan Kültür Merkezinde, 19.30'da Dino Ris'i'nin GÜÇ BİR YAŞAM (Una Vita Difficile) adlı 1960 yapımı filmi gösteriliyor. Yoksul bir adamın 20 yıllık komik ve acı yaşamını anlatan filmde Alberto Sordi, Lea Massari oynuyor.

● ANKARA Fransız Kültür Merkezinde, 20.30'da İzmir Fransız Kültür Merkezi Tiyatro Topuluğunun iki oyunu, G. Courteline'in "Les Boulingrin" ve Guy Foissy'nin "Le Discours du Père" i sunuluyor. Yönetmen: Jean Esselneck.

OPERA

● İSTANBUL Atatürk Kültür Merkezinde, bugün 18.30'da Cemal Reşit Rey'in DELİ DOLU adlı opereti izlenebilir.

Cahit Külebi'nin yeni şiirleri Yangın adıyla yayımlandı

Cahit Külebi'nin "Sıkıntı ve Umut" (1977) kitabından sonra yazdığı yeni şiirleri "Yangın" adıyla İstanbul'da yayımlandı. Usta ozan Külebi'nin bu yeni şiirleri üç özdeğere tanıtılıyor okurlara: İçtenlik, duygu ve halk...

Toplam yirmi iki şiirin yer aldığı Külebi'nin kitabından "Yangın" adlı şiiri okularımıza sunuyoruz:

YANGIN
Önce gelincikleri yolduk,
Nar ağaçları tutuk kurşuna,
Ardından andızları devirdik
Aptallık, bilinçsizlik, bir hiç uğruna.

Sonra sıra ormanlara geldi,
Yüzbirlerce dönüm ateş yaktık,
Sivas'a kadar gidip bulduk,
Dikili tek ağaç bırakmadık.

Şimdi damlarda yanıp söner.
İşli lambalar gibi insan gözleri.
Daha çok atılacak it gibi sokaklara
Delik deşik insan ölüleri.

(1972)

Devlet Tiyatroları, Karagöz-kukla gösterileri ile Anadolu turnesine başladı

Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu'da 33 ilçede gösteri yapacak olan Mustafa Mada yönetimindeki Devlet Tiyatroları Karagöz-Kukla Ekibi, 2 Mayıs'tan itibaren, turne programında belirlenen ilçelerde gösterime başladı.

Geçtiğimiz günlerde Kırıkkale, Sungur, Merzifon, Çarşamba ve Terme'de gösteriler yapan Devlet Tiyatroları Kukla-Karagöz Ekibi bugün Ünye'de, yarın da Fatsa'da gösterilerini oynayacak.

DGSA Mezunları Demeği Ankara'da bir karma sergi açtı

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Mezunları Demeği Ankara Şubesinde düzenlenen "İkinci Karma Plastik Sanatlar Sergisi" Ankara İş Sanat Galerisinde açıldı.

Serginin açılışında konuşan DGSA Mezunları Demeği Ankara Şubesi-Başkanı Ülkü Uluoğlu, geçen yılki sergide 1895-1905 yılları arasında doğmuş ve 'hayatta' olan 32 sanatçıya onur belgesi dağıtıldığını bu yıl da 1906-1911 yılları arasında doğmuş ve hayatta olan 30 sanatçıya belge veremeyi kararlaştırdıklarını açıkladı.

Uluoğlu'nun konuşmasından sonra söz alan SBF öğretim üyelerinden Prof. Dr. Türkkiye Ataöv de sanat ve resime ilişkin görüşlerini dile getirdi.

Sanattaki imajlarla yaşam gerçekleri arasında bazı bağlar bulunduğunu söyleyen Ataöv, "Yaşamın kötü yönlerini sergilemek de sanatın gereğidir. Doğanın çeşitli yönlerini resimle anlatmak da sanatın bir yönüdür. Güzel sanatla güzel olanı yapmak apayrı şeylerdir" şeklinde konuştu.

Daha sonra Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Haluk Bayülken tarafından 1906-1911 yılları arasında doğmuş ve hayatta olan sanatçılara belgeleri verildi.

Sergi 23 Mayıs Cuma gününe dek iş saatleri içinde izlenebilecek.

HABER YORUM MAGAZİN

20.45 AŞK GEMİSİ

Eski dostlar

ELEŞTİRİ

Televizyonda sanki seçilmiş gibi birbirinden kötü diye eleştirdiğimiz Türk filmlerine hakızlık etmeyelim. Aşk Geminin konularının benzerliğinden, verdiği mesajı kadar en kötü filmlerimizden ne gibi bir üstünlüğü var acaba? Birlikte seyredeyim.

TV Program ve Planlama Müdürü Özdemir İnce istifa etti

ANKARA (ÖZEL). TRT Genel Müdürü Doğan Kasaroglu tarafından Program ve Planlama Müdürlüğü görevine atanmış Özdemir İnce istifa etti. Özdemir İnce istifa ettiği görevi ilgili herhangi bir açıklama yapılmadı. İnce'nin Genel Müdür Müşavirliği görevi

ne dönöceği söyleniyor. İnce'den boşalan yere Şahan Dolu'nun getirileceği öğrenildi.
Öte yandan, Araştırma İnceleme Kurulunda görev yapan Tarcan Gönenç Program ve Planlama Müdür Yardımcılığına atandı.

GÖK KUŞAĞI

Çocuklar, Ümit Kaftancıoğlu diye bir yazarımız vardı

BİZİM TELEVİZYONCULAR

HER ÖNÜNE GELEN SUNUCU OLAMAYACAK

Bir aydan fazla oldu. Yayın Yönetim Şube Müdürü'nün emrinde görev yapan program yayın spikerlerinin (anonis spikeri) sorunlarını yazmıştık. Bunun arkasından spikerlerin çeşitli görüşlerini öğrendik. TV Daire Başkanlığı da bu sorunlara ilgi göstermiş ve hak vermiş. Ancak daha önce yazdığımız sorunların büyük çoğunluğu varlığını sürdürüyor. Yalnız bir-iki olumsuzluğa var ki onları belirtmek yararlı olur.
Artık düz seslendirmeleri anonis spikeri diye tanıdığımız Zuhâl Çelinkanat, Ayşe Egeşoy, Tendü Yılmaz, Emine Salıhoğlu, Neşe Erol ve Yusuf Ziya Özkan yazarıdır. Programların sunuşunu da dışardan sunucular yapamayacak, kurum içinden de bu işi yapmaktaki görevli olanları yani program yayın spikerleri yapacak. Bun-

ları olumlu ve çalışanları rahatlatan adımlardır. Diğer sorunların çözümünde de aynı duyarlılığın gösterilmesi ve aynı işi yapanlar arasında ayırım yapılmaması istenmektedir. Bir arkadaşlarımızın kadro olarak ek göstergeyi bir kadroya atanmasını memnuniyetle karşılıyoruz ancak bu olanak hepimizce tanınacak mı diye de soruyoruz. Aynı işi yapıp aynı kadroyu ısgal ettikleri halde bazılarının klasik memur, bazılarının ise gerçekten hoşgörüsü gösterilmesi kurumun nimetlerinin önüne serilmesi hoş karşılanmıyor.

Programın tartışma bölümünde ise Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümünde Doktor Banu Yazgan ilkököl beşinci sınıf öğrencileri ile "Çocuk", Onun ve Oyuncak" konusunu tartışacak.

Ayşe Egeşoy'un sunduğu çocuklara haberler bölümünde, eğitim, sağlık ve sanat haberleri yer alacak.

Gökkuşluğu'nun film bölümünde Gaziantep iline bağlı Yeşilkent ve Gürsu köylerinde yaşayan çocukların yaşantıları yanıtlanacak.

MEHMET SEYDA/Roman

ÜŞÜTÜKLER 38

Böylece «Amerika Birleşme-miş Devletleri» adlı yeni bir devlet kurulmuştu

satıyordu. Etti üç. Ve Virginia'lılar her ne denli kölelere elde bulundurmamak ve kullanmak istiyorlarsa da, çiftleşip gittikçe çoğalan ilkel bir kavim tarafından hamhum-şaralop edilmeğe de korkuyorlardı. Etti dört. Klu-Klux-Klan demekleri kurmakla, zencilerin yakışıklıdır, kabadayısını bir güzel asiyor, ya da yakıyorlardı. Etti beş. Zenci, ispermeçet mumu gibi daldı yanardursun, altında çubuk içip keyiflerine bakıyorlardı. Etti yedi.

O sıralarda İngiltere daha sıkı bir tekeli düzenine doğru yol alıyordu. İnatçı krallarmızdan» III. George, anavatanla sömürge düzenleri arasındaki ipleri sıkıladı, ipler kralın elinde kalıyordu. Adı geçen kopalmar, İngiltere'nin, Amerika'lı işadamlarının zararına olarak Doğu Hindistan Kumpanyası'nı kayıplarını yasa çıkarması üzerine büsbütün hızlandı.

Sekiz etti ve sanmız yetti.
Burt Lancaster, Eddie Fisher, Kirk Douglas, Rudolph Valentino, James Dean, James Mason, Laurel-Hardy gibi yakışıklı gençler, "Bazıları Sıcak Sever" adlı filmdeki gibi, kadın kılığını giydiler. Sürdürer sinüsürdürler, kırılı döküle Boston Limanı'na geldiler. 1773 yılında, yeni yasa gereklerine göre ithal edilmiş üç gemi yükü çayı denize döktüler.

Amerika Kurtuluş Savaşı patladı, başladı. Bir yıl süre ile, sömürge devletleri anavatanla olan bağlarını koparmayı hiç istemey görünürler. Sonunda maskeler düştü. 1776 yılı ortalarında İngiltere ye başkaldırılmış bir kongre toplandı. Kurtuluş Bildirisi'ni yayınladılar. O dönem sömürgecilerinin birçoğu gibi, Fransız'lara karşı girişilmiş savaşlarda askerlik nedir öğrenmiş olan George Washington Başkomutan seçildi. 1777'de Kanada yoluyla New-York'a ulaşmak isteyen Burgoyne adında bir İngiliz generali Freeman's Farm'da yenilgiye uğratıldı. Saratoga'da teslim bayrağı çekti. Gene 1777'de, Fransa ile İspanya da, İngiltere'ye karşı savaş açarak onun trafik yollarını büyük ölçüde tehlikeye düşürdüler. 1781'de, bir İngiliz generalinin yönetimindeki birlik Yorktown yanmasında sıkıştırılmış, 1783'de Paris'te barış imzalanmıştı.

İmdi, Maine'den Georgia'ya değin olan 13 koloni bağımsız ve egemen devletlerden kurulu bir birlik durumuna girmiş ve böylece "Amerika Birleşme-miş Devletleri" adını yeni bir devlet kurmuştu.

Millet bir kez daha kan kokusu almıştı, 1861'de Abraham Lincoln Amerika Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanlığına seçilmiş ve kuzeylilerle güneyliler arasında iç savaş başlamıştı.
Sanayici kuzeyliler, pamukçu güneylileri bozguna uğratmıştı. Kimisi kaçan, kimisi tutulmuş kuzeylileri çevirip yandan, döndürüp akradan vurdular. Bar arada Abraham Lincoln da vuruldu. Büyük kentlerdeki gökdelenler göğe yükseldi. Çeteler de türedii, kodamanlaş, yükseldi. Öyle ki, Amerika dendi mi, ilkönce gangster çeteleri akla geldi. Bunlar arasında devlete başbaşa gürleşen bir vardı. İngiltere cezavailerinden Amerika'ya postalamış atalarını hiç de aratmazlardı.

Bir zaman geldi, sunca romanını okuduğunuz, filmi seyrettiğiniz Mafia ortağ'a pisledi. Esligini "Yok Sakallılar Çetesi", sakalını süpürge ederek temizledi. "Yok Sakallılar Çetesi"nin kendi pisliği temizlenmedi. Çünkü o sırada "Kara Büyükler Çetesi" türemişti. Adı geçen çetenin kalışlıkları Harlem, Manhattan ve Brooklyn'de oturanlara illallah dedirtmişken, arkasından bir de "KABAK TADI VERDİ ÇETESİ"nin türemesi herkese aman Allah dedirtmişti.

(DEVAM EDECEK)

